

Lisad

I. RAAMATUKOGU ARVUDES

Tabel 1. Tulud ja kulud 2002.–2005. a (tuhat krooni)

	2002	2003	2004	2005
Tulud kokku (tuh krooni)	31791,4	31093,1	31881,8	40028,9
ülikooli eraldised	24554,2	23068,4	23146,9	25853,1
otse riigilt	4500,0	6232,7	6443,1	10643,2
tulud tasulistest teenustest	1186,7	1750,2	882,1	1624,4
muud tulud (projektid, lepingud, ettevõtete ja eraisikute sponsorlus)	1550,5	41,79	1409,2	1908,2
Kulud kokku (tuh krooni)	31750,7	31883,7	32477,5	38886,4
jooksevkulud,	31543,7	31655,3	32477,5	38886,4
tööjõukulud	14665,0	15372,2	14995,4	14821,1
komplekteerimiskulud, sh				22520,1
pearaamatukogu	10203,2	10228,1	10881,8	16601,2
teaduskondade erialaraamatukogud*				5918,9
infotehnoloogiakulud	95,0	82,3	500,9	882,1
RVL				178,6
kommunaalteenused	2577,3	2879,8	3558,4	3529,9
muud kulud (lähetused, transport, kantseleikulud, majanduskulud, koostöö jm)	4003,2	3092,9	2541,0	2873,5
investeeringud	207,0	228,4	0	0
ehitiste soetamine ja kapitaalremont	0	0	0	0
investeeringud infotehnoloogiasse	207,0	80,8	0	0

* teaduskondade eelarvest

Tabel 2. TÜ komplekteerimiskulud 2002.–2005. a (tuhat krooni)

	2002	2003	2004	2005
Eelarvevahendid kokku				22520,1
I. Pearaamatukogu				16601,2
Komplekteerimiskulud kokku, sh	10203,2	10228,0	10881,8	11741,3
Jadaväljaannete tellimine	5427,8	5239,0	4035,3	3645,0
Eestis ilmuvad	316,2	389,0	331,9	450,0
välismaal ilmuvad	5111,6	4850,0	3703,1	3195,0
Monograafiad, õpikud jm trükised	2092,2	2227,0	1941,4	3435,9
Eestis ilmunud	1108,0	1011,0	428,8	980,0
välismaal ilmunud	984,2	1216	1512,6	2455,9
Elektroonilised teavikud, andmebaasid	1490,0	1210,0	2868,0	3940,0
Helisalvestised	102,0	94,0	116,0	145,9
Publikatsioonide vahetus		603,0	826,5	574,5
Broneeritud (st tellitud teavikud, mille kohta arved ei olnud seisuga 31.12.2005 veel saabunud)				4859,9
Eelarveväline komplekteerimine	3307,73	1935,29	4683,7	4585,7
annetustena saadud teavikud	1243,80	1083,94	3460,93	3566,4
vahetusena saadud teavikud	1052,20	851,35	1222,77	1019,3
II. Teaduskondade erialaraamatukogud				5918,9

Tabel 4. järg

sh ajakirjad									
aasta-									
komplekt	183165	3168						36	186297
laudimeeter	5310								5534
ajalehed									
aastakompl.	12492	1648						13	14127
laudimeeter	351								468
jätkväljaanded									
eksemplar	451239	8644						1104	458779
Käsitirjad									
säilik	34956	788	0	0	788	0	0	0	35744
laudimeeter	631	24							655
Kaarditeavik									
eksemplar	10278	1845	1145	34	117	546	3	14	12109
nimetus			454					0	
Graafika-									
teavik	54633	258	0	0	0	0	258	2	54889
sh fotod, eks	39836	256	0	0	0	0	256	0	40092
neist									
a) fotokogus	23484	39	0	0	0	0	39	0	23523
b) käsikirja-									
kogus	16352	217	0	0	0	0	217	0	16569
kunsteosed	14797	2	0	0	0	0	2	2	14797
Nooditeavik									
eksemplar	4348	248	159	0	12	70	7	1	4595
nimetus		197						0	
laudimeeter	71								78
Pisitrukised									
84603	3717	0	0	0	3717	0	0	0	88320
Kokku pa-									
berkandjal,									
eks	3345856	52361	12873	2534	20829	14735	1390	13735	3384888
laudimeeter	56841								64346
Mikro-									
vormid	11956	0	0	0	0	0	0	0	11956
mikrofišš	7341	0	0	0	0	0	0	0	7341
mikrofilm	4615	0	0	0	0	0	0	0	4615
Auvised									
20498	1148	696	0	45	407	0	0	0	21646
audiaalteavik	20036	937							20973
visuaalteavik	52	0						0	52
kombineer.	410	211						0	621
E-teavikud									
eks	6535	312						1	6846

Tabel 4. järg

B. Vahetuskogu									
eksemplare	26476	4913						6812	24577
laudimeeter	373								316
C. Varukogu									
	310629	0						1878	308751
laudimeeter	5004								4944
KOGUD KOKKU									
Arvestusüksusi	3721950	58734						22426	3758664
laudimeeter	62218								69906
D. Elektrooniline kogu									
Andmebaasid, nim	110	6							95
omaloodud, nim	23	2							25
a) bibliograafia	18	1							19
kirjeid									23582
b) täistekst	3	1							4
c) muu	2	0					0		2
hangitud	87	4	4						70
E-jadavanne, nim	15632	1403	1403						17000
a) füüsilisel kandjal		35	35						35
aastakompl.		66	66						66
b) kaugjuurdepääs	15632	1368	1368						17000
E-raamatud, nim									1303
a) füüsilisel kandjal		82							82
eksemplare		93					1		92
b)kaugjuurdepääsuga									1221
Digitaaltea- v. kogu, nim									9865
a) füüsilisel kandjal		5							5
b)kaugjuurdepääs (digiteer. TÜR-is)									9860

* Tabelis ei kajastu andmed TÜ eriala- ja asutuste raamatukogude kohta

Tabel 5. Lugejateeninduse näitajad 2002.–2005. a

	2002	2003	2004	2005
1. Registreeritud lugejate arv	29207	33783	37613	40178
TÜ üliõpilased	10619	11325	12873	13522
TÜ magistrandid, doktorandid	2303	2569	2733	2956
TÜ avatud ülikooli üliõpilased	1776	2472	3276	3481
TÜ õppejõud, teadurid	720	661	855	923
TÜ teenistujad			1499	1586
EMÜ üliõpilased	2780	3321	3646	3850
EMÜ õppejõud, teadurid	166	185	179	167
teiste kõrgkoolide üliõpilased	2421	2991	3269	3477
teiste kõrgkoolide õppejõud	68	92	86	79
muud	8354	10167	9197	10137
2. Külastuste arv	366079	341047	410170	406104
pearaamatukogu	299927	296559	332673	347730
füüsikaraamatukogu	8060	8100	11026	8260
humanitaarraamatukogu			20850	14500
keemiaaraamatukogu	9600	9668	11250	10840
majandusraamatukogu	28492		16395	15987
matemaatika-informaatika- raamatukogu				8787
3. Laenutusi kokku, sh				839846
laenutuste arv raamatukogu- töötaja vahendusel (eks)				309347
lugemissaali	119262	79196	81627	64772
pearaamatukogu, sh	82368	63223	32387	28214
teenindusosakonnas	76690	54596	26417	21170
KHO-s	5687	5627	5970	7044
füüsikaraamatukogu	10000		8700	8200
humanitaarraamatukogu	8400	10000	22032	10000
keemiaaraamatukogu	12220	13100	8524	9120
majandusraamatukogu	6265		8354	9238
koju	356541	217363	255389	239575
pearaamatukogu	238268	182290	201308	194386
biomedikumi raamatukogu	3000	3841	3858	3938
füüsikaraamatukogu	4809	4431	4304	4190
humanitaarraamatukogu	22720	20630	20070	13441
keemiaaraamatukogu	5650	5704	15640	13740
majandusraamatukogu	5708	11386	8989	8576

Tabel 5. järg

matemaatika-informaatika- raamatukogu		467	1220	1304
laenutähtaja pikendamisi				535499
pearaamatukogu				494536
biomedikumi raamatukogu				13200
humanitaarraamatukogu				10065
majandusraamatukogu				13478
matemaatikaraamatukogu				4220
Otsingud kaugjuurdepääsuga andmebaasides				
otsingute arv	193574	278038	371274	472746
artiklite allalaaditud täistekstid (lugemine, väljatrükk)	182254	208712	380486	427468
RVL-abonentraamatukogude arv	52	55	49	46
Eestis	34	35	31	36
välismaal	18	20	18	10
RVL-ga saadetud kirjandus				
tellimused Eestist	345	1126	1128	1286
Eesti raamatukogudele tagasisaadetud tellimused	333	295	223	187
teistele Eesti raamatukogudele edastatud tellimused	29	4	2	5
Eesti raamatukogudele saadetud originaalid	434	446	634	774
Eesti raamatukogudele saadetud koopiad	549	417	269	320
tellimused välismaalt	164	102	61	83
välismaa raamatukogudele tagasisaadetud tellimused	37	26	11	8
teistele välismaa raamatukogudele edastatud tellimused	9	2	0	2
välismaale saadetud originaalid	460	18	18	14
välismaale saadetud koopiad	641	56	32	59
RVL-ga saadud kirjandus				
tellitud Eesti raamatukogudelt	504	892	1098	1278
Eestist saadud originaalid	247	472	600	600

Tabel 5. järg

Eestist saadud koopiad	196	298	298	300
tellitud välismaa raamatukogudelt	4750	3149	3405	2625
välismaalt saadud originaalid	1210	758	843	850
välismaalt saadud koopiad	2910	1186	2312	1680
Vastused kirjalikele päringutele,	1048	1197	1800	1852
sh elektrooniliselt	806	997	1800	1734
Kopeerimisteenused kasutajatele				
skaneerimine, originaali lk		1114	387	490
fotokoopiad, originaali lk		91	8	3
mikrofilmid, originaali lk		2060	273	-
Raamatukoguõppustest osavõtjaid		1233	1740	1800

Tabel 6. Kogude hooldus- ja ennistustööd 2002.–2005. a

	2002	2003	2004	2005
Trükiste hügieeniline töötlemine				
trükiste hügieeniline töötlemine, tolmu eemaldamine koos kuivdesinfitseerimisega, eks	845500	712290	685670	704880
hallituskusega trükiste desinfitseerimine, eks	3312	3486	3125	2763
trükiste, käsikirjade jm leht-leheline desinfitseerimine, leht	5675	5213	5489	5125
Pärgament- ja täisnahkköidete puhastamine ja pehmemdamine, eks	3	2	4	5
Köitmine (kd)				3398
Säilitustarvikute (mapid, karbid) valmistamine				400
Suunatud restaureerimisele				
trükiseid (kd)				55
käsikirju (leht)				376
graafikat (leht)				57
geograafilisi kaarte (leht)				6
Kulutused restaureerimisele konserveerimisele (tellimustöö teistelt asutustelt) kr				75000

Tabel 7. Kogude kirjeldamine e-kataloogis ESTER 2003.–2005. a

	2003	2004	2005
1. Originaalkirjed lisandunud teavikutele raamatud, nim	14054	15008	19086
2. Koopiakirjed uutele teavikutele	4621	5390	6165
3. Retrokonversioon, originaalkirjed			9001
4. Retrokonversioon, koopiakirjed		6946	6742
6. Liigitamine, märksõnastamine, nim	24143	25019	26722
7. Uute märksõnanormikirjete koostamine		757	441
8. Märksõnanormikirjete täiendamine, parandamine		2620	1689
9. Uute nime ja ühtluspalkkirja normikirjete koostamine		806	937
10. Nime ja pealkirja normikirjete redigeerimine/andmebaasi korrastamine		2433	1945
11. Nimetusi e-kataloogis			493819
raamatud			437260
ajakirjad			6597
jätkväljaanded			10461
ajalehed			2342
audioteavikud			7891
visuaalteavikud			438
pisitrükised			543
kaardid			6245
noodid			2885
käsikirjad (dissertatsioonid)			9593
käsikirjad (arhivaalid), säilik			5666
kunstiteosed			1011
fotod			1719
muud (standardid, tarkvara, andmebaasid)			1168
eesti keeles			119121
inglise keeles			113768
saksa keeles			81159
vene keeles			58772
teistes keeltes			120999
11. Eksemplarikirjete arv (aasta lõpus)	916949	1003230	1097415
12. Artiklikirjete arv (aasta lõpus)	46980	50691	55888
12. a bibliografeerimine (uued artiklikirjed, nim)	1570	1730	2764

Tabel 8. Kasutajakohad ja tehnilised vahendid 2005*

Kasutajakohtade arv, sh kohtade arv, kus kasutajad saavad lülitada isiklikud arvutid võrku	748/39
Kasutajatele mõeldud arvutitöökohad	115
Avalikuks kasutamiseks mõeldud koopiamasinate arv	5
Kasutajate käsutuses olevate skannerite arv	1
Avalikuks kasutamiseks mõeldud printerite arv	2
Personalile mõeldud arvutitöökohtade arv	167

* Koos haruraamatukogudega

II. TÜ RAAMATUKOGU TÖÖTAJATE PUBLIKATSIOONID 2004–2005

2004

Monograafiad, kogumikud, reklaamväljaanded jm

Andmebaasid Tartu Ülikooli Raamatukogus : sotsiaalteadused : [voldik] / koost. Kärt Miil ; Vilve Seiler. Tartu, 2004. [1] murt. l., [6] lk.

Postinkunaablid : [näituse voldik] / [koost. Niina Vorobjova]. [Tartu, 2004]. [1] murt. l, [4] lk. : ill.

Kuidas ma ronisin mäe tippu / koost. Anne-Ly Vaher ; toim. Piret Vaher ; kujund. Martin Nurm. Tartu: Tartu Ülikooli Raamatukogu, [2004]. 54 lk. : ill. – ISBN 9985-874-20-X.

Rara italica : kalender 2005 / koost. Mare Rand ; Kadri Tammur ; Monika Teemus ; fotod Malev Toome ; Meelis Lokk ; kujund. Martin Nurm ; tlk. Sulo Lembinen ; toim. Andrus Allikvee ; Marika Liivamägi ; produtsent Ilona Smuškina. Tartu, 2004. [14] l. : ill. – paralleeltekst inglise keeles.

Rara italica : [näituse voldik] / [koost. Kadri Tammur ; Mare Rand]. [Tartu, 2004]. [1] murt. l, [6] lk. : ill.

Tankler, H. ; Rämmer, A. **Tartu Univeristy and Latvia, with the emphasis on relations in the 1920s and 1930s**. Tartu: Tartu Ülikooli Raamatukogu, 2004. 240 lk. : 24 lk. : ill. – ISBN 99985-874-21-8.

Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003 / koost., toim. Malle Ermel ; keeleteim. Andrus Allikvee ; tlk. Marika Liivamägi ; kujund. Maarika Tang ; trükiks ettev. Tiia Ilus. Tartu: Tartu Ülikooli Raamatukogu, 2004. 162 lk. – ISSN 1406-0892.

Tartu Ülikooli Raamatukogu Eurodokumentatsiooni Keskus : [voldik] / koost. Ruth Tammeorg. Tartu, 2004. [1] murt. l., [6] lk.

Artiklid, raamatud, sõnumid

Lukas, L. ; Abrams, V. ; Kaur, K. EEVA — digitaalne kirjanduslugu tekstides [Online] // Kättesaadav URL: <http://www.utlib.ee/ee/index.php?cat=rk&sisu=digi04>.

Allikvee, A. Kas meestel ja naistel on raamatukogunduses võrdsed võimalused? // Raamatukogu, 2004, nr. 2, lk. 31. – (Vasta julgesti!)

Bachmann, S. Diplomi- ja bakalaureuse tööd raamatukokku // *Universitas Tartuensis*, 2004, 2. apr., nr. 13, lk. 4.

Dubjeva, L. Üliõpilasest professoriks: Pjotr Jakovenko Jurjevi ülikoolis // Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi. 33. Tartu, 2004. Lk. 148–165.

Дубьева, Л. Евгений Францевич Шмурло — профессор Тартуского (Дерптского/Юрьевского) университета в 1891–1903 гг. // Российские университеты в XVIII–XX веках : сборник научных статей. Вып. 7. Воронеж: Издательство Воронежского государственного университета, 2004. С. 105–134.

Einasto, O. Jaan Tulmin 50 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 112–113 : foto.

Einasto, O. Kas meestel ja naistel on raamatukogunduses võrdsed võimalused? // Raamatukogu, 2004, nr. 2, lk. 31. – (Vasta julgesti!).

Einasto, O. Merike Ennok 50 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 107–108 : foto.

Ermel, M. Das eigene Auge ist der König [ülevaade õpireisist Münchenisse] [Online] // Kättesaadav URL: <http://www.goethe.de/kug/mui/bib/prj/bii/ben/lae/de200928.htm> [31.01.2005]

Ermel, M. Oodatud diskussiooni ei tekkinud : Konverents „Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja” 19.10.2004 Tartu Ülikooli Raamatukogus // Raamatukogu, 2004, nr. 6, lk. 36 .

Ermel, M. Raamatuteadlane Udo Ivask — eksliibriste uurija ja looja // Raamatukogu, 2004, nr. 2, lk. 35–37.

- [**Ermel, M.**] Tiina Sepp *in memoriam* // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 114 : foto. – Allkiri: Kolleegid.
- Ermel, M.** ; Reimo, T. Suurprojekti lõpetamine // *Universitas Tartuensis*, 2004, 18. juun., nr. 24, lk. 2.
- Epner, H.** Väitekirjad ilmuvad ka elektrooniliselt // *Universitas Tartuensis*, 2004, 23. jaan., nr. 3, lk. 4.
- Espenberg, L.** Kagu-Eesti maakonnaraamatukogud pidasid aru // *Meie Leht*, 2004, 20. dets., nr. 4(7), lk. 5.
- Ilus, M.-N.** Kaasaegse ülikooliraamatukogu teenused = Services in a contemporary university Library // Ülikooliraamatukogu täna : Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu 85. aastapäeva teaduskonverents : 11. november 2004 : ettekannete teesid = University library today : conference dedicated to the 85th anniversary of the Tallinn University of Technology Library : November 11, 2004 : abstracts. Tallinn, 2004. Lk. 25–26.
- Ilus, M.-N.** Ülikooliraamatukogu teenused // Ühiskonna teenistuses : Eesti raamatuko- guhoidjate 8. kongress. Tallinn, 2004. Lk. 66–68.
- Ilus, M.-N.** Ülikooliraamatukogu teenuste kontseptuaalne mudel : magistritöö / Juhendaja Aira Lepik. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool, 2004. 119 l. – Käsikiri.
- Ilus, M.-N.** ; Lepik, A. Teenuste kujundamisest ülikooli raamatukogu kontseptuaalse mudelini // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 116–132. – *Summary*: p. 160.
- Kasmel, J. ; Kaarma, H. ; **Koskel, S.** ; Tiit, E.-M. Body build classes as a method for systematization of age-related anthropometric changes in girls aged 7–8 and 17–18 years // *Anthropologischer Anzeiger*, 2004, issue 1, vol 62, p. 93–106.
- Stamm, R. ; Stamm, M. ; **Koskel, S.** Individual proficiency of young female volleyballers at Estonian championship for class C and its relation to body build // *Papers on anthropology*. 13. Tartu, 2004. P. 239–247.
- Kuusik, T.** ; Türk, K. Töösoorituse hindamine Tartu Ülikooli Raamatukogu näitel // Juhtimisteooria ja –praktika[:] sünergia organisatsioonides. [2] = Management theory and practice: synergy in organizations. [2]. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2004. Lk. 36–45. – *Summary*: p. 45–46.
- [**Laumets, A.**] Kersti Taal 50 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 111–112 : foto. – Allkiri: Kolleegid.
- Lepik, K.** Infospetsialisti kutse- eetika // Raamatukogu, 2004, nr. 5, lk. 7–8.
- Liivamägi, T.** Infojuhtimise magistriõppekava // *Universitas Tartuensis*, 2004, 11. juun., nr. 23, lk. 3.

- Liivamägi, T.** Teadusele ja ülikooliharidusele tarvilik informatsioon Eestis // Ühiskonna teenistuses : Eesti raamatukoguhoidjate 8. kongress. Tallinn, 2004. Lk. 31–38.
- Liivamägi, T.** Ülikooli raamatukogu viis aastat // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 7–15.
- Liivamägi, T. ; Ermel, M. ; Rand, M. ; Kuusik, T.** Peeter Olesk 50 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 108–110 : foto.
- Loorits, E.** Irina-Ira Sepp 90 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 97 : foto.
- [Loorits, E.]** Mari Tamm *in memoriam* // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 115 : foto. – Allkiri: Kolleegid.
- Luik, H. ; Tiik, M.** Marju Rikand 60 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 102–103 : foto.
- Meltsas, M.** Miks publitseerida artikleid BioMedCentral ajakirjades // *Universitas Tartuensis*, 2004, 26. märts, nr. 12, lk. 2.
- Meltsas, M.** Tartu Ülikooli Raamatukogu ostis uue e-ajakirjade portaali // *Universitas Tartuensis*, 2004, 7. mai, nr. 18, lk. 2.
- Miil, K.** Ülikoolile kingiti õiguslast kirjandust // *Universitas Tartuensis*, 2004, 17. sept., nr. 28, lk. 2.
- Miil, K. ; Kuusik, T.** Erialaportaali – miks just selline? [Online] // Kättesaadav URL: <http://www.utlib.ee/ee/index.php?cat=rk&sisu=digi04>
- Reinumägi, R. ; Miil, K.** E-learning course for new members for University of Tartu : how to use universities network and information systems [Online] // Kättesaadav URL: <http://www.eunis.fri.uni-lj.si/EUNIS2004/programm.pdf>.
- Sissejuhatus :** rahvusvahelise õiguse alased materjalid // Rahvusvaheline õigus : [loengu-konsept] / M. Kiviorg ; K. Land ; K. Miil ; H. Vallikivi. 2. täiend. ja muudet. tr. [Tallinn : Juura], 2004. Lk. 15–30.
- Mölder, Ü.** Die Altbestände der Universitätsbibliothek Tartu und ihre Widerspielung im elektronischen Katalog [Online] // Kättesaadav URL: http://www.konyvtar.elte.hu/hirek/rendezvenyek/2004/digit_konf/um_ea.htm.
- Pai, K. ; Bachmann, S.** Kaarin Viirsalu 60 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 106–107 : foto.
- Poljakov, M.** Kutse ja kutsumus teeninduses // Raamatukogu, 2004, nr. 3, lk. 25.

- Rand, M.** Elna Hansson 70 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 99–100 : foto.
- Rand, M.** Ene-Lille Jaanosn 70 // Raamatukogu, 2004, nr. 1, lk. 39 : foto.
- [**Rand, M.**] Ene-Lille Jaanosn 70 // *Universitas Tartuensis*, 2004, 16. jaan., nr. 2, lk. 4 : foto. – Allkiri: Kolleegid raamatukogust.
- Rand, M.** Leo Leesment ja tema käsikirjapärand TÜ Raamatukogus // Õpetatud Eesti Seltsi aastaraamat 2002. Tartu: Õpetatud Eesti Selts, 2004. Lk. 99–112. – *Summary*: p. 112–113.
- Rand, M.** Tatjana Šahhovskaja 60 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 104–105 : foto.
- Rand, M.** Tiina Nurk 80 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 98 : foto.
- Šahhovskaja, T.** Fond 10: Ompteda, Dietrich Heinrich Ludwig von, vabahärra (1746, Wulmsdorfi rüütlimõis Hoya krahvkonnas–1803, Regensburg), saksa riigitegelane ja õigusteadlane // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 67–68.
- Šahhovskaja, T.** Fond 16: Henzi, Samuel Gottlieb Rudolf (1794, Bern–1829, Tartu), Tartu Ülikooli eksegeesi ja idakeelte professor 1820–1829 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 68–69.
- Šahhovskaja, T.** Fond 109: Raudam, Ernst (1915–1992), Tartu Ülikooli professor // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 69–70.
- Šahhovskaja, T.** Fond 141: nim. 1: Palamets, Hillar (13. juuli 1927, Tallinn), ajaloolane, Tartu Ülikooli dotsent // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 71–72.
- Šahhovskaja, T.** Fond 142: Nigol, Rudolf Aleksander (a-ni 1935 Niggol; 1896–1982), jurist-riigiametnik, Tartu Ülikooli teenistuja ja teaduslik töötaja // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 72–73.
- Šahhovskaja, T.** Fond 153: Tender, Erik (1902 Tallinn–1991, Stockholm), ajaloolane ja arhivaar // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 73–74.
- Šahhovskaja, T.** Fond 154: Sutt, Toomas (1938–1994), bioloog-geneetik, filosoof, Eesti TA Bioloogia ja Zooloogia Instituudi töötaja, Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli töötaja // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 74–75.
- Taal, K.** Friedrich Reinhold Kreutzwald ja Tartu // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 133–147.

- Taal, K.** Leo Leesment ja Õpetatud Eesti Selts // Õpetatud Eesti Seltsi aastaraamat 2002 = *Annales Litterarum Societatis Esthonicae* 2002. Tartu: Õpetatud Eesti Selts, 2004. Lk. 126–134. – *Summary*: p. 134–135.
- Taal, K.** Professor Evald Blumfeldti elu ja tegevus // Õpetatud Eesti Seltsi aastaraamat 2002 = *Annales Litterarum Societatis Esthonicae* 2002. Tartu: Õpetatud Eesti Selts, 2004. Lk. 215–242. – *Summary*: p. 242–243. – Lisa: Evald Blumfeldti tööde bibliograafia. Lk. 236–242.
- Taal, K.** Õpetatud Eesti Seltsi raamatukogu kujunemislugu ja saatus // Paar sammukest. 21 : Eesti Kirjandusmuuseumi aastaraamat. Tartu, 2004. Lk. 75–88.
- Annotationen : Neuerscheinungen aus Ostmitteleuropa. 2 : Baltikum / Verfassers **K. Taal** u.a. ; die Übersetzung der Annotationen von K. Taal aus dem Estnischen besorgten **V. Seiler** und **K. Schmidt** // Berichte und Forschungen : Jahrbuch des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im Östlichen Europa. Bd. 12. München: Oldenburg, 2003. S. 255–282.
- Taevere, E.** Andmebaasi loomise valu ja võlu [Online] // Kättesaadav URL: <http://www.utlib.ee/ee/index.php?cat=rk&sisu=digi04>
- Tammeorg, R.** Raamatukogu kujundab statistikakogu // *Universitas Tartuensis*, 2004, 7. mai, nr. 18, lk. 2.
- Tammur, K.** Canges in super *ex libris* in the course time on the basis of Tartu Univeristy library collections // *Knygotyra*. T. 42 = Book Science. Vol 42. Vilnius, 2004. P. 81–92 : ill. – *Summary*: p. 91–92.
- Tammur, K.** Esinduslik seminar käsitles mõisaid kujunemisest kuni hääbumiseni // Raamatukogu, 2004, nr. 4, lk. 37.
- Tankler, H.** ; Laschinski, G. ; Roots, I. Geschichte der deutschbaltischen Beziehungen in der Medizin // *Deutsche Medizinische Wochenschrift*, 2004, Jg. 129, Suppl. Nr. 1 (Baltische Staaten), S. 40–44.
- Tankler, H.** ; **Rämmer, A.** Academic contacts between the University of Tartu and various Latvian institutions during the 1920's–1930's, with the emphasis on the fields of natural sciences, agriculture and forestry // *Latvijas Universitāte Raksti*, 2004, 661, lk. 83–99.
- Tankler, H.** ; **Rämmer, A.** Ei saand me läbi Lätita, ei lätlased saand Eestita. (Tartu ülikooli sidemetest Lätiga 1919–1940) // *Ülemaailmsed Eesti päevad Riias „ESTO 2004”* : Teadlaste konverents „Eesti teadlased kodu- ja välismaal” : [ettekannete teesid]. Riia, 2004. Lk. 6.
- Tankler, H.** ; **Rämmer, A.** On the relations between the University of Tartu and Latvia in the 1920s and 1930s // *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis* :

a dalas : sociālās un hmanitārās zinātnes = Proceedings of the Latvian Academy of Sciences : section A : humanities and social sciences, 2004, No 1, p. 27–49.

Tankler, H. ; Rämmer, A. SELLi konverentsid Baltimaade ja Soome üliõpilaste koostöö arendajana // Tartu ülikooli ajaloo küsimusi. 33. Tartu, 2004. Lk. 20–38. – *Summary*: p. 204–206.

Tankler, H. ; Samm, T. ; Seemen, V. ; Raal, A. Farmaatsiaüliõpilased Tartu ülikoolis 1802–1889 // Tartu ülikooli ajaloo küsimusi. 33. Tartu, 2004. Lk. 103–114. – *Summary*: p. 212–214.

Hinrikus, T. ; **Tankler, H. ; Raal, A.** Prof. G. Draggendorffi poolt Tartu Ülikoolis juhendatud meditsiinidoktori väitekirjad [1864–1894]. II. Väitekirjade temaatika ja bibliograafia // Eesti Rohuteadlane, 2004, nr. 1, lk. 26–30.

Maremäe, E. ; **Tankler, H. ; Putnik, H. ; Maalman, I.** Tuumarelvade leviku tõkestamisega seotud probleemidest Eestis : ajalooline ülevaade 1946–1995. Tallinn, 2004. 52 lk.

Raal, A. ; Hindrikus, T. ; **Tankler, H.** Pharmacognocny in the curricula of pharmacy at the University of Tartu // Annual conference on the European Association of Faculties of Pharmacy (EAFP) : Abstracts. La Laguna, Tenerife, Spain 10–13 march 2004. [2004]. P. 46.

Онопренко, В. ; **Танклер, Х.** Введение // Тартуский университет и Украина / под ред. Влентина Онопренко ; Хайна Танклера. Киев, 2004. С. 5–13.

Васильв, К. ; Дуепенко, Ю. ; Рудая, С. ; **Танклер, Х.** Сотрудничество медиков Украины и Балтии // Тартуский университет и Украина / под ред. Влентина Онопренко ; Хайна Танклера. Киев, 2004. С. 95–121.

Тартуский университет и Украина / под ред. Влентина Онопренко ; **Хайна Танклера.** Киев, 2004. С. 5–13.

Tarkpea, T. Helgi Laanes 60 // Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 2003. Tartu, 2004. Lk. 101–102 : foto.

Teemus, M. Sidusjuurdepääsu loomine ajaloolisele kunstikogule: probleemid ja lahendused TÜ Raamatukogus [Online] // Kättesaadav URL: <http://www.utlib.ee/ee/index.php?cat=rk&sisu=digi04>

Valérie, ehk, Gustav[e] de Linari kirjad Ernest de G...le / Barbara Juliane von Krüdener ; [tlk. **Ü. Treikelder** ; toim. ja järelsõna Rein Pöder ; kujund. Piret Niinepuu-Kiik]. Tallinn: Eesti Raamat, 2003, 259, [2] lk. – Tegelik ilm. 2004.

Georg Julius von Schultz-Bertram. Balti idealisti kirjad emale / tlk. **Ilmar Vene** ; [järelsõna Peeter Olesk]. Tartu: Ilmamaa, 2004. 367 lk.

2005

Monograafiad, kogumikud, reklaamväljaanded jm

Ajalooline Tartu : [näituse voldik] / [koost. K. Taal , T. Täpsi ; kujund. M. Tang]. [Tartu, 2005.] [1 l.] : ill.

Das historische Dorpat/Tartu [: näituse voldik] / [koost. K. Taal , T. Täpsi ; tlk. K. Schmidt]. [Tartu, 2005]. [1 l.]

Hinrikus, T. ; Raal, A. ; Tankler, H. **Farmaatsia Tartu ülikoolis läbi aegade**. Tartu, 2005. 44 lk.

Jaan Eilart : bibliograafia 1948–2004 = Jaan Eilart : bibliograpy 1948–2004 = Яан Эйларт : библиография 1948–2004 / koost. ja toim. S. Tammaja ; tlk. ingl. ja vene k. M. Liivamägi , M. Ostrovskaja; kujund. M. Tang ; trükiks ette valm. M. Orav. Tartu: [Tartu Ülikooli Raamatukogu], 2005. 205, [1] lk. : ill. Registrid. Osa teksti ingl. ja vene k. ISBN 9985-874-22-6. (Tartu Ülikooli Raamatukogu ; Tartu Üliõpilaste Looduskaitse Ring).

Maailised reisirid : kalender 2006 / koost. M. Teemus ; toim. M. Rand , H. Valdma ; tlk. S. Leminen ; kujund. M. Tang. [Tartu, 2005]. 14 l. : ill.

Maailised reisirid : vaategraafikat TÜ Raamatukogu kogudes : näitus detsember 2005–mai 2006 : [näituse reklaambuklett] / [koost. M. Teemus ; kujund. M. Tang]. [Tartu, 2005]. [2] lk.

Teemus, M. **Reisirid toas : pano-, kosmo- ja dioraamadest Tallinnas ja Tartus (1826–1850)** / toim. J. Keevallik ; keeetoim. L. Jaago ; tõlge saksa k. O. Mertelsmann ; tõlge ingl. k. M. Liivamägi ; ingl. k. toim. K. Meinart ; küljendus A. Ottep ; kaanekujundus M. Nurm. Tartu : [Tartu Ülikooli Kirjastus], 2005. 135 lk. : ill. Bibliogr. joonealustes märkustes ja lk. 97–100. Register. Kokkuv. ingl. ja saksa k. ISBN 9949-11-122-6.

Artiklid, sõnumid

Dubjeva, L. Anton Nikitič Jasinskij als Professor für Allgemeine Geschichte an der Universität Jur'ev (Dorpat/Tartu) 1896–1911 // Estland und Russland : Aspekte der Beziehungen beider Länder / hrg. O. Mertelsmann. Hamburg: Verlag Dr. Kovač, 2005. Lk. 109–126. (Hamburger Beiträge zur Geschichte des östlichen Europa ; 11).

Dubjeva, L. G. A. Zamjatin (1882–1953) als Forscher der Sammlung De la Gardie // Die baltischen Länder und der Norden : Festschrift für Helmut

- Piirimäe zum 75. Geburtstag / hrg. von Mati Laur und Enn Küng in Verbindung mit Stig Örjan Ohlsson. Tartu: Akadeemiline Ajalooselts, 2005. Lk. 502–521. (Nordistica Tartuensia ; 13).
- Иван Лаппо. Письма профессора И. И. Лаппо И. Я. Спрогису из Юрьева (1906–1907) / публикация и комментарий **Л. В. Дубьевой** [Online] // Kättesaadav URL: http://www.russianresources.lt/ARCHIVE/Lappo/Lappo_3.html. ISSN 1648-9152 (30.08.2005).
- Иван Лаппо. Письма профессора И. И. Лаппо И. Я. Спрогису из Юрьева (1908–1909) / публикация и комментарий **Л. В. Дубьевой** [Online] // Kättesaadav URL: http://www.russianresources.lt/ARCHIVE/Lappo/Lappo_4.html. ISSN 1648-9152 (30.08.2005).
- Иван Лаппо. Письма профессора И. И. Лаппо И. Я. Спрогису из Юрьева (1910) / публикация и комментарий **Л. В. Дубьевой** [Online] // Kättesaadav URL: http://www.russianresources.lt/ARCHIVE/Lappo/Lappo_5.html. ISSN 1648-9152 (30.08.2005).
- Иван Лаппо. Письма профессора И. И. Лаппо И. Я. Спрогису из Юрьева (1911–1912) / публикация и комментарий **Л. В. Дубьевой** [Online] // Kättesaadav URL: http://www.russianresources.lt/ARCHIVE/Lappo/Lappo_6.html. ISSN 1648-9152 (30.08.2005).
- Дубьева, Л. В.** „Отаюсь науке совсем...”: И. И. Лаппо — профессор русской истории Тартуского (Юрьевского) университета в 1905–1918 гг. [Online] // Kättesaadav URL: http://www.russianresources.lt/ARCHIVE/Lappo/Lappo_1.html. ISSN 1648-9152 (30.08.2005).
- Дубьева, Л. В.** Профессор всеобщей истории Юрьевского университета в 1904–1912 гг. А. А. Васильев // Биографика. I : русские деятели в Эстонии века XX / составитель и ответственный редактор проф. С. Исаков. Тарту: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2005. Lk. 79–103.
- Einasto, O.** Raamatukoguhoidja imago: karikakar või nõges // Raamatukogu, 2005, nr. 2, lk. 10–14.
- Einasto, O.** Raamatukoguhoidja imago: sinisukk või kõhutantsija // Raamatukogu, 2005, nr. 1, lk. 14–18.
- Einasto, O.** Teenuse kvaliteedi monitooring teadusraamatukogu kasutaja tolerantsustsoonis kui teenuste arendamise lähtepunkt (Tartu Ülikoli Raamatukogu näitel) : magistritöö / juhendaja. M. Vadi. Tartu Ülikool, filosoofiateaduskond, kultuurikorralduse magistriõpe. Tartu : Tartu Ülikool, 2005. 102 lk. : ill. Bibliogr. l. 92–98. [Online] // Kättesaadav URL: http://ester.utlib.ee/search*est/aeinasto%2C+o./aeinasto+o/1%2C1%2C2%2CB/1856&FF=aeinasto+olga&2%2C%2C2%2C1%2C0

- Epner, H.** Digimine ongi säilitamine : omahuvilisi targutusi // Raamatukogu, 2005, nr. 5, lk. 5–6.
- Ermel, M.** Der Weg zur elektronischen Bibliothek: Rückblick auf die Automatisierung der Universitätsbibliothek Tartu // Bibliothek – Hansestadt – Ostseeraum : Festschrift für Dr. Jörg Fligge zum Abschied aus dem Amt des Direktors der Bibliothek der Hansestadt Lübeck / hrg. im Auftrag des Vereins der Freunde der Stadtbibliothek Lübeck von R. Schweitzer und B. Dohrendorf. Lübeck, 2005. Lk. 44–54. (Veröffentlichungen der Stadtbibliothek Lübeck : 3. Reihe : Wissenschaftliche Veröffentlichungen ; 50).
- Ermel, M.** Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja. III 20. oktoobril 2005 Tartu Ülikooli Raamatukogus [: ülevaade konverentsist] // Raamatukogu, 2005, nr. 6, lk. 7.
- Ermel, M.** Friedrich Puksoo meenutuseks // Koit, 2005, 29. jaan., nr. , lk. 5.
- Ermel, M.** Morgensterni monograafia ootab alles koostajat [: ülevaade ettekandepäevast „Ammendamatu Morgenstern. II] // Raamatukogu, 2005, nr. 6, lk. 30.
- Ermel, M.** Tartu Ülikooli Raamatukogu // Tartu : ajalugu ja kultuurilugu / koost. H. Pullerits ; toim. H. Pullerits ; U. Tõnisson ; A. Liim ; A. Andresen. Tartu: Ilmamaa, 2005, Lk. 307–321,
- Ermel, M. ; Tankler, H.** Zur historischen Entwicklung der Bestände der Universitätsbibliothek Dorpat/Tartu (1802–1940) // Buch und Bildung im Baltikum : Festschrift für Paul Kaegbein zum 80. Geburtstag / Heinrich. Bosse ; Otto-Heinrich Elias ; Robert Schweitzer (Hg.). Münster, 2005. Lk. 385–408. (Schriften der Baltischen Historischen Kommission ; 13).
- Ermel, M. ; Kümnik, M. ; Rand, M. ; Tankler, H. ; Tering, A.** Rikas elu : Kaja Noodla 90 // Raamatukogu, 2005, nr. 1, lk. 38–39 : fotod.
- Hallik, M.** Infotehnoloogia TÜ Raamatukogus // *Universitas Tartuensis*, 2005, 22. dets., nr. 41, lk. 8.
- Hallik, M.** Sedelkataloogid kaovad // *Universitatis Tartuensis*, 2005, 11. nov., nr. 36, lk. 2.
- Hallik, M.** TÜ Raamatukogus toimuvad uuendused // *Universitas Tartuensis*, 2005, 11. nov., nr. 36, lk. 2.
- Ilus, M.-N.** Kuigi kõiki teadmisi ...: [vastus toimetuse küsimusele] // Raamatukogu, 2005, nr. 4, lk. 23. Rubriik: Infoteadus erialana — 40.
- Ilus, M.-N. ; Pai, K.** Turu Ülikool jagas raamatukogutööd 13 astmeks // Raamatukogu, 2005, nr. 4, lk. 37–38.

- Pikkel, M.** Ferdinand Johann Wiedemanni valikbibliograafia // Ariste, P. Ferdinand Johann Wiedemann. 3. tr. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2005. Lk. 153–177.
- Poljakov, M.** Koolitus tõstab eneseusku // Raamatukogu, 2005, n. 2, lk. 18–20.
- Rand, M.** Arhiivimaterjalide kingitus Uppsalast // *Universitas Tartuensis*, 2005, 16. sept., nr. 28, lk. 2.
- [**Rand, M.**] Ingrid Loosme 80 // Raamatukogu, 2005, nr. 3, lk. 40. Allkiri: Kolleegid.
- Rand, M.** Tähtsast leiust Tartu ülikooli raamatukogus // Eesti Päevaleht, 2005, 28. dets., nr. 300, lk. 4.
- Rand, M.** Valgustuslik monograafia valgustusajast : [arvustus] // Raamatukogu, 2005, nr. 6, lk. 21–22.
- Šachovskaja, T. ; Rand, M. ; Kuzovkina, T.** Das Jurij Lotman-Archiv in Tartu // Estland und Russland : Aspekte der Beziehungen beider Länder / hrg. O. Mertlesmann. Hamburg: Verlag Dr. Kovač, 2005. Lk. 313–320. (Hamburger Beiträge zur Geschichte des östlichen Europa ; 11)
- Taal, K.** Bibliographie von Helmut Piirimäe // Die baltischen Länder und der Norden : Festschrift für Helmut Piirimäe zum 75. Geburtstag / hrg. von Mati Laur und Enn Küng im Verbindung mit Stig Örjan Ohlsson. Tartu: Akadeemiline Ajalooselts, 2005. Lk. 522–564. (Nordistica Tartuensia ;13).
- Annotationen : Neuerscheinungen aus Ostmitteleuropa. 2 : Baltikum / Verfassers **K. Taal** u.a. ; die Übersetzung der Annotationen von K. Taal aus dem Estnischen besorgten **V. Seiler** und **A. Bernotas** // Berichte und Forschungen : Jahrbuch des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa. Bd. 13. München: Oldenburg, 2005. S. 270–292.
- Tammeorg, R.** Exeteri Ülikooli kingitus // *Universitas Tartuensis*, 2005, 28. okt., nr. 34, lk. 4.
- Tammur, K.** Kirjasõna Hiiumaal ja Hiiumaast // Raamatukogu, 2005, nr. 4, lk. 31–32.
- Танклер, Х.** Выходцы из России — преподаватели Тартуского университета 1919–1940 гг. // Биографика. I : русские деятели в Эстоний XX века / сост. С. Исаков. Тарту, 2005. Lk. 16–78.
- Tankler, H. ; Past, V.** Chemie an der Universität Dorpat/Tartu. Über wissenschaftliche Beziehungen im 19. Jahrhundert // „Chemie birngt Brot, Wohlstand, Schönheit“ : Festschrift für Klaus Krug zur Verabisc-

- hiedung in den Ruhestand am 31. März 2005 / hrg. Jürgen Heeg und J. Lazarus. Merseburg, 2005. Lk. 7–37.
- Tankler, H. ; Rämmer, A.** Die Universität Tartu als Ausgangspunkt kultureller Kontakte zwischen Estland und Lettland in den 1920/1930er Jahren // Ostseeprovinzen, Baltische Staaten und das Nationale : Festschrift für Gert von Pistohlkors zum 70. Geburtstag / hrsg. N. Angermann ; M. Garleff ; W. Lenz. Münster, 2005. Lk. 459–489. (Schriften der Baltischen Historischen Kommission ; 14).
- Hinrikus, T., Raal, A. ; **Tankler, H.** History of pharmacy education at the University of Tartu // 1st BBBBConference on Pharmaceutical Sciences. September 26–28 2005, Siófok, Hungary : Programme Book. Lk. 148–151.
- Teriing, A.** Baltimaade gümnaasiumide ja kreiskoolide ülemõpetajate hariduslik taust (1804–1820) // Keel ja Kirjandus, 2005, nr. 8, lk. 643–659.
- Teriing, A.** Baltische Studenten als Benutzer der Universitätsbibliothek Göttingen im 18. Jahrhundert // Buch und Bildung im Baltikum : Festschrift für Paul Kaegbein zum 80. Geburtstag / Heinrich Bosse ; Otto-Heinrich Elias ; Robert Schweitzer (Hg.). Münster, 2005. Lk. 153–190. (Schriften der Baltischen Historischen Kommission ; 13).
- Teriing, A.** Baltiska studenterna i Dorpat, Uppsala och Åbo under 1600–1700-talet // Genos : Tidskrift utgiven av Genealogiska Samfundet i Finland, 2005, nr. 2, årgång 76, lk. 51–60.
- Teriing, A.** Zur Retseption der kopernikanischen Lehre im Baltikum im 17. Jahrhundert // Die baltischen Länder und der Norden : Festschrift für Helmut Piirimäe zum 75. Geburtstag / hrg. von Mati Laur und Enn Küng mit Verbindung mit Stig Örjan Ohlsson. Tartu : Akadeemiline Ajalooselts, 2005, lk. 248–285. (Nordistica Tartuensia ; 13).
- Vene, I.** Arv ja sõna // Sirp, 2005, 2. sept., nr. 32, lk. 4.
- Vene, I.** Deemoneist lahti // Sirp, 3. juuni, nr. 21, lk. 4.
- Vene, I.** Digitaalne tulevik. I–II // Sirp, 2005, 4. nov., nr. 41, lk. 5; 2. dets., nr. 45, lk. 4.
- Vene, I.** Francesco Petrarca ja tundmisviisi teisenemine // Looming, 2005, nr. 7, lk. 1047–1053.
- Vene, I.** Jaan Kaplinski ja jumalatu religioon // Looming, 2005, nr. 10, lk. 1556–1565.
- Vene, I.** Julguse väärtustumine // Sirp, 2005, 5. aug., nr. 28, lk. 5.
- Vene, I.** Kristlik usurpatsioon // Tuna, 2005, nr. 2, lk. 4–9.
- Vene, I.** Kumb kahest // Sirp, 2005, 7. okt., nr. 37, lk. 4.

- Vene, I. Kõige triviaalsemalt // Sirp, 2005, 1. juuli, nr. 25, lk. 4.
 Vene, I. Küsimus naeratavast Kristusest // Sirp, 2005, 4. märts, nr. 9, lk. 5.
 Vene, I. Missugused olime meie? // Sirp, 2005, 1. apr., nr. 12, lk. 4.
 Vene, I. Triviaalsuse kaitseks // Sirp, 2005, 4. veebr., nr. 5, lk. 5.
 Vene, I. Uskuda kõrgemat // Sirp, 2005, 6. mai, nr. 17, lk. 4.

III. TÜ RAAMATUKOGU TÖÖTAJATE ETTEKANDED 2004–2005

2004

- Lukas, L. ; Aabrams, V. ; Kaur, K. EEVA — digitaalne kirjanduslugu tekstides. — TÜ Raamatukogu konverentsil „Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja.” 19. oktoobril
- Dubjeva, L. V. E. Regel — Tartu Ülikooli üldajaloo professor 1913.–1918. a. — Rahvusvahelisel konverentsil „Symposium *Byzantino-Nordicum*. An international symposium of Byzantine studies” Tartus, 7.–11. mail
- Dubjeva, L. Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilasraamatukogu. — Konverentsil „Juhuse tahtel ühiselamust arhiiviks (Liivi t 4 — 100)” Tartus, 14. mail
- Dubjeva, L. EUROCLIO/MATRA Project „Integration of society in Estonia : a combined approach for history public debate 2002–2005”. — Rahvusvahelisel konverentsil „New history in new age : innovative approach and material on historical education” Kiievis, 14.–15. mail
- Dubjeva, L. Üliõpilasest professoriks: Pjotr Jakovenko Jurjevi ülikoolis. — TÜ Ajaloomuuseumi konverentsil „Rahvusülikool ja tema üliõpilased” 13. detsembril
- Einasto, O. Kas ma töötan HEA teenindusega raamatukogus? — Narva Linnaraamatukogus 20. oktoobril
- Ermel, M. Veel üks katse portreterida Udo Ivaskit. — XIV Friedrich Puksoo päeval „Raamatu aeg” 23. jaanuaril
- Ilus, M.-N. Kaasaegse ülikooliraamatukogu teenused. — Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu 85. aastapäeva konverentsil „Ülikooliraamatukogu täna” 11. novembril

- Kronberg, M.** Kinnipeetavate lugemisvajadus. [Tartu vangla kinnipeetavate ankeetküsitluse põhjal]. — Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja raamatuloo ettekande päeval 22. aprillil
- Kuusik, T.** ; Türk, K. Töösoorituse hindamine Tartu Ülikooli Raamatukogu näitel. — TÜ majandusteaduskonna konverentsil „Juhtimisteooria ja praktika: sünergia organisatsioonis” Tartus, 26.–28. mail
- Külv, L.** ; Vaabel, K. ; Aas, M. Erialaraamatukogude ja haruraamatukogude arengulugu. — TÜ Raamatukogu III kirjepäeval 30. novembril
- Liivamägi, T.** [Teadusinformatsiooni kättesaadavaks tegemisest TÜ Raamatukogus]. — Rahvusvahelisel konverentsil Läti Rahvusraamatukogus „E-raamatukogu arendamine” Riias, 19.–20. aprillil
- Liivamägi, T.** Estonian higher education and academic libraries in the time of transition. — Rahvusvahelisel konverentsil „Polish academic libraries in the European Union” Łodzi, 23.–25. juunil
- Liivamägi, T.** ; Ilus, M.-N. Library and the university, on the example of University of Tartu. — Balti raamatukoguhoidjate 8. kongressil Jumurdas, 29. september – 1. oktoober
- Loorits, E.** Kirjanduse kättesaadavusest TÜ Raamatukogu kataloogidest ja kirjete lihtsustamisest. — TÜ Raamatukogu III kirjepäeval 30. novembril
- Loorits, E.** ; **Kuusik, T.** 10 aastat arvutikataloogimise alustamisest Tartu Ülikooli Raamatukogus : ajalugu slaididel. — TÜ Raamatukogu III kirjepäeval 30. novembril
- Miil, K.** ; **Kuusik, T.** Erialaportaal — miks just selline? — TÜ Raamatukogu konverentsil „Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja.” 19. oktoobril
- Reinumägi, R.** ; **Miil, K.** E-Learning course of new members for University of Tartu : how to use Universities network and informations systems. — 10. EUNIS konverents „IT innovation in changing world” Bledis (Sloveenia), 29. juuni–2. juuli
- Moont, K.** ; **Tänavaoats, S.** Kirjete importimisest ja rahvusandmebaaside kasutamisest. — TÜ Raamatukogu III kirjepäeval 30. novembril
- Mölder, Ü.** Die altbestände der Universitätsbibliothek Tartu und ihre Widerspielung im elektronischen Katalog. — Rahvusvahelisel konverentsil „Questions of elaborating and electronic cataloguing of 15th–18th century prints” Budapestis, 21.–22. aprillil
- Poljakov, M.** Enesekehtestamisvõtted tavateeninduses ja probleemolukordades. — Semianril TÜ erialaraamatukogude töötajatele 5. mail
- Poljakov, M.** Pädevuse kaardistamine. — Seminaril Põhja-Eesti rahvaraamatukogude juhtidele Tallinnas, 26. mail

- Poljakov, M.** Enesekehtestamine meeskonnas, teeninduses ja meedias. — Pärnu Keskraamatukogu seminaril 24. septembril
- Poljakov, M.** Enesekehtestamioskused ja kliendisuhted teeninduses. — Läänemaa Keskraamatukogu seminaril Haapsalus, 7. oktoobril
- Rand, M. ; Rohtla, G.** Tartu Ülikooli Raamatukogu ajaloolised ja erikogud digitaalses keskkonnas. — Eesti Muusikateaduse Seltsi ettekandepäeval Tartus, 3. aprillil
- Zettur, P.** INNOPAC-i laenusmoodul. — Loeng ja praktiline õppus Eesti Põllumajandusülikooli raamatukogu töötajatele 3. juunil, 10. oktoobril
- Zettur, P.** INNOPAC-i *Millennium*-versiooni teenindusmoodul. — ELNET Konsortsiumi seminaril Tallinna raamatukogudele 29. oktoobril
- Zettur, P.** Statistilised väljavõtted andmebaasist. — TÜ erialaraamatukogude töötajate seminaril 15. detsembril
- Sepp, A.** Erinevustest Tartu ja Tallinna kataloogijate töös. — TÜ Raamatukogu III kirjepäeval 30. novembril
- Taal, K.** Jürgensoni-näoline Õpetatud Eesti Selts. — TÜ Ajaloomuuseumi ettekandepäeval „Dietrich Heinrich Jürgenson 200” 13. oktoobril
- Taal, K.** 75 aastat Õpetatud Eesti Seltsi : eestlased ja eesti keel seltsi varasemas ajaloos. — Õpetatud Eesti Seltsi ettekandepäeval 15. detsembril
- Taal, K.** Õpetatud Eesti Seltsi raamatukogu kujunemislugu ja saatus. — XX eesti raamatuteaduse konverentsil–Oskar Kallase päeval Eesti Kirjandusmuuseumis 25. oktoobril
- Taevere, E.** Andmebaasi loomise võlu ja valu. — TÜ Raamatukogu konverentsil „Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja. II” 19. oktoobril
- Tammeorg, R.** Opinions of Estonian citizens towards EU. Can we be sure that our voice is heard? — EL *Phare* väikeprojektide programme käsitleval rahvusvahelisel seminaril „Omavalitsustöötajate kompetentsus ja koostöö kui regionaalmaajandusliku koostöö arengu aluspõhi” Tartus, 26.–29. jaanuaril
- Tankler, H. ; Rämmer, A.** Ei saand me läbi Lätita, ei lätlased saand Eestita. — ESTO 2004 teadlaste konverents „Eesti teadlased kodu- ja välismaal” Riias, 29. juunil
- Tankler, H. ; Rämmer, A.** SELL-i konverentsid Baltimaade ja Soome üliõpilaste koostöö arendajana. — TÜ Ajaloomuuseumi konverentsil „Rahvusülikool ja tema üliõpilased” 3. detsembril
- Tankler, H. ; Rämmer, A.** The contacts of Tartu University with Latvia in 1920–1930ies. (Medicine). — Läti Ülikooli Muuseumi konverentsil Riias, 26. jaanuaril

- Samm, T. ; Seemen, V. ; Raal, A. ; **Tankler, H.** Farmaatsiaüliõpilased Tartu ülikoolis 1802–1889. — TÜ Ajaloomuuseumi konverentsil „Rahvus-ülikool ja tema üliõpilased” 3. detsembril
- Teemus, M.** Virtual collections of graphic art. — *Bibliotheca Baltica* konverentsil „Opening of the treasures of libraries in the Baltic sea area” Greifswaldis, 21.–24. aprillil
- Teemus, M.** Sidusjuurdepääsu loomine ajaloolisele kunstikogule. — TÜ Raamatukogu konverentsil „Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja.” 19. oktoobril.

2005

- Didrik, A.** Tartu Ülikooli filmiarhiivi loomine. — IV kirjepäev TÜ Raamatukogus 29. novembril
- Einasto, O.** Raamatukogu teenuste kvaliteet ja kuidas seda mõõta. — Narva Keskraamatukogu töötajatele 27. märtsil
- Einasto, O.** Kaasaegse teadusraamatukogu funktsioonid ja teenused. — TÜ kultuurikorralduse magistrantidele 31. märtsil
- Einasto, O.** Hea teenindus raamatukogus: mida see tähendab? — Kohtla-Järve Keskraamatukogu töötajatele 25. mail
- Einasto, O.** Raamatukoguhoidja imago. — Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu Tartumaa kogu liikmetele 28. septembril
- Einasto, O.** TÜ Raamatukogu teenused ja teeninduse korraldamine. — Kohtla-Järve Keskraamatukogu töötajatele 30. septembril
- Einasto, O.** Enesekehtestamise tehnikad ja nende kasutamine teeninduses. — Seminaril TÜ Raamatukogu teenindusosakonna töötajatele 2. detsembril
- Ilus, M.–N.** Hea teenindus raamatukogus. — TÜR ja TTÜR referentide suvekoolis Ruusmäel, 23.–24. mail
- Kask, K. K.** Infosüsteemid raamatukogudes, raamatukogude vahel ja raamatukogude ümber — piirangud ja võimalused sidustamisel. — Konverentsil „Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja. III” 20. oktoobril
- Liivamägi, M.** Koostöö teaduskonnaga avakogude ümberkujundamisel. — Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu erialareferentidele korraldatud seminaril „Referent ja teaduskond” Tartus, 24. novembril
- Loorits, E.** 30 aastat TÜ Raamatukogu kataloogitoimkonda. Kuidas edasi? — IV kirjepäev TÜ Raamatukogus 29. novembril

- Luštšik, M.** Estonian ILL: historical experience and today's reality. — Rahvusvahelisel konverentsil „Making library collections accessible locally and worldwide” Tallinnas, 20.–23. septembril
- Luštšik, M.** Организация и менеджмент МБА в библиотеке Тартуского университета. — rahvusvahelisel seminaril „Novelties of the user service in the academical libraries” Riias, 23. novembril
- Miil, K.** Library image as service: cost and benefits. — Rahvusvahelisel konverentsil „Libraries Designed for Learning” Klaipeda Ülikooli raamatukogus 19.–20. mail
- Miil, K.** Teel traditsioonilisest raamatukogust õpikeskuseks. — TÜR ja TTÜR referentide suvekoolis Ruusmäel, 23.–24. mail
- Miil, K.** Koostöö teaduskonnaga infopädevuse õpetamisel. — Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu erialareferentidele korraldatud seminaril „Referent ja teaduskond” Tartus, 24. novembril
- Pai, K. ; Rand, M.** 200 aastat kogusid, 10 aastat e-kataloogi. — IV kirjepäev TÜ Raamatukogus 29. novembril
- Poljakov, M.** Eneseanalüüs. — TÜ töötajatele 7. aprillil
- Poljakov, M.** Koolitaja pädevus. — Tartu AÜ Koostöökogu koolitajate seminaril 11. aprillil
- Poljakov, M.** Tee rahuloleva lugejani. — Linnade ja maakondade keskraamatukogude töötajatele Tallinnas, 19.–20. mail
- Poljakov, M.** Tee rahuloleva lugejani. — TÜ erialaraamatukogude töötajatele 26. oktoobril
- Poljakov, M.** Teenindus ja rahulolev lugeja. — Jõgeva maakonna raamatukoguhoidjatele, Põltsamaal, 29. novembril
- Rand, M.** Käsikirjad, isikuarhiivid TÜ Raamatukogus; elektrooniline juurdepääs. — TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja infoteaduse 2. kursuse üliõpilastele 25. jaanuaril
- Rand, M.** TÜ Raamatukogu ajaloolised ja erikogud, töö nendega. — TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja infoteaduse eriala 4. kursuse üliõpilastele 17., 24. märtsil
- Rand, M.** Karl Morgenstern ja Tartu *Kantiana*. — Ettekandepäeval „Amendamatü Morgenstern. II” 27. septembril
- Rohtla, G.** Die Universität als Musikzentrum der Stadt Tartu/Dorpat in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts. — Rahvusvahelisel Hansa Päevade ajalookonverentsil Tartus, 29. juuni–2. juuli

- Rohtla, G.** Friedrich Brenner (1815–1898) : Leben und Werk — Ostsee-Akademie seminaril „Deutschbaltische Musik” Travemündes, 2.–4. detsemberil
- Rohtla, G.** Karl Morgensterni muusikamaailm — Ettekandepäeval „Amendamatü Morgenstern. II” 27. septembril
- Seiler, V.** Töö alustamine vastloodud teaduskonnaga (Haridusteaduskonna näitel). — Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu erialareferentidele korraldatud seminaril „Referent ja teaduskond” Tartus, 24. novembril
- Sepp, A.** FRBF — uus nägemus kataloogimises. — IV kirjepäev TÜ Raamatukogus 29. novembril
- Zettur, P.** „Tips and Tricks” perioodikas ning „Anna võim lugejale”. — INNOPAC-i Eesti kasutajate grupi seminaril Tartus, 7. juunil
- Tammeorg, R.** Eurodokumentatsiooni Keskuse materjalid. EL ametlik dokumentatsioon. — TÜ sotsiaalpoliitika õppejõududele ja üliõpilastele 2. veebruaril
- Tammeorg, R.** EL ametlikud väljaanded ja andmebaasid. — Tallinna Linnakantselei töötajatele 22. märtsil
- Tammeorg, R.** EL dokumentatsioon ja andmebaasid. EL informatsioon Interne is. — Lääne-Viru maakonna raamatukoguhoidjatele Rakveres, 22. aprillil
- Tammeorg, R.** EL seadusandluse dokumentaalne käik ning infoallikad ja andmebaasid. — Tartu linna raamatukoguhoidjatele 3. oktoobril
- Tammeorg, R.** EL dokumentatsioon ja andmebaasid. EL informatsioon Internetis. — Järvamaa raamatukoguhoidjatele Paides, 24. novembril
- Tammur, K.** Käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas säilitatavad kultuurivarad. — Eesti Kunstiülikooli ressureerimise eriala üliõpilastele 14. jaanuaril
- Tammur, K.** Varasemad Eesti–Itaalia kokkupuuted trükisõna kaudu. — TÜ itaalia keele lektoraadi ja Itaalia Kaulanduskoja konverentsil „Itaalia käsikirjad, trükised, joonistused ja gravüürid Tartu Ülikooli Raamatukogus” Tartus, 23. mail
- Tammur, K.** Hiiumaa aines Tartu Ülikooli Raamatukogu kogudes: dissertatsioonid, isikuarhiivid, varasem perioodika. — ERÜ vanaraamatu toimkonna seminaril „Kirjasõna Hiiumaal ja Hiiumaast” Hiiumaa muuseumis 27. mail
- Tammur, K.** Käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas säilitatavad kultuurivarad. — Soome Instituudi külalistele 4. veebruaril TÜ pensionäride ühenduses 16. veebruaril Spordiajaloo Seltsis 4. mail

- Tankler, H.** Tartu Ülikooli raamatukogu Karl Morgensterni päevil. — Ettekandepäeval „Ammendamatu Morgenstern. II” 27. septembril
- Tarkpea, T.** Avakogude süstemaatika raamatukoguhoidjate ja teaduskonna poolt nähtuna. — Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu eriala-referentidele korraldatud seminaril „Referent ja teaduskond” Tartus, 24. novembril
- Teemus, M.** Lääne-Euroopa 15.–19. saj graafika TÜ Raamatukogus. — Eesti Kunstiülikooli graafika eriala üliõpilastele 17. märtsil
- Teemus, M.** Itaalia graafika aarded Tartu Ülikooli Raamatukogus. — TÜ itaalia keele lektoraadi ja Itaalia Kaubanduskoja konverentsil „Itaalia käsikirjad, trükised, joonistused ja gravüürid Tartu Ülikooli Raamatukogus” Tartus, 23. mail
- Treikelder, Ü.** Muutused e-kataloogis ESTER. Helgest tulevikust. — IV kirjepäev TÜ Raamatukogus 29. novembril.

IV. KONVERENTSID, SEMINARID JA ETTEKANDEPÄEVAD 2004–2005

2004

Friedrich Puksoo 114. sünniaastapäevale pühendatud ettekandepäev „Raamatu aeg” 23. jaanuaril

- Pagulasraamat eesti kultuuripildis. Anne Valmas, Tallinna Pedagoogika-ülikooli Akadeemiline Raamatukogu
- Raamatukaubandusest Eestis 19. saj. II poolel. Signe Jantson, Tallinna Pedagoogikaülikool
- Helmi Masing — elutee tähiseid. Marje Aasmets, Tallinna Pedagoogika-ülikooli Akadeemiline Raamatukogu
- Raamatuloolane Kyra Robert. Gerli Kangur, Tallinna Pedagoogikaülikool
- Veel üks katse portreeterida Udo Ivaskit. Malle Ermel, TÜ Raamatukogu

Konverents "Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja. II" 19. oktoobril

- Raamatukoguvõrgu konsortsiumi arengu strateegiad. Mihkel Reial, ELNET Konsortsium/Eesti Rahvusraamatukogu
- Sidusjuurdepääsu loomine ajaloolisele kunstikogule: probleemid ja lahendused TÜ Raamatukogus. Moonika Teemus, TÜ Raamatukogu
- Originaalgraafika ja raamatuillustratsioonid virtuaalajastul. Katre Riisalu, Eesti Rahvusraamatukogu
- Kas Internet sööb Raamatukogu lugejad või on Internet ise raamatukogu? Henn Sarv, IT Koolituskeskus
- EEVA — digitaalne kirjanduslugu tekstides. Liina Lukas, TÜ maailmakirjanduse õppetool; Vahur Aabrams ja Kairit Kaur, TÜ Raamatukogu
- Erialaportaal – miks just selline? Kärt Miil ja Tiina Kuusik, TÜ Raamatukogu
- Andmebaasi loomise valu ja võlu. Ehtel Taevere, TÜ Raamatukogu.

III kirjepäev 30. novembril

- Erialaraamatukogude ja haruraamatukogude arengulugu. Lilia Külv, TÜ Raamatukogu; Kaja Vaabel, TÜ Pärnu Kolledži raamatukogu; Merle Aas, Tartu O. Lutsu nim Linnaraamatukogu
- Kirjanduse kättesaadavusest TÜ Raamatukogu kataloogidest ja kirjete lihtsustamisest. Elsa Loorits, TÜ Raamatukogu
- 10 aastat arvutikataloogimise alustamisest Tartu Ülikooli Raamatukogus : ajalugu slaididel. Elsa Loorits ja Tiina Kuusik, TÜ Raamatukogu
- Kirjete importimisest ja rahvusandmebaaside kasutamisest. Külli Moont ja Silja Tänavaois, TÜ Raamatukogu
- Kataloogimine *Millenniumis*. Ülo Treikelder, ELNET Konsortsium ja Sirje Nilbe, Eesti Rahvusraamatukogu
- Kirjete lihtsustamise võimalikkusest muusikateavikute kataloogimisel Tartu linnaraamatukogus. Meery Salu, Tartu O. Lutsu nim Linnaraamatukogu
- Tähelepanekuid analüütilise kirje koostamisel. Ly Seppet, Eesti Põllumajandusülikooli raamatukogu.
- Erinevustest Tartu ja Tallinna kataloogija töös. Anneli Sepp, TÜ Raamatukogu/ Eesti Muusikaakadeemia raamatukogu.

2005

Friedrich Puksoo 115. sünniaastapäevale pühendatud ettekandepäev „Kultuurivarad ajas” 21. jaanuaril

- Raamatuköitest ja köitemeistritest Friedrich Puksoo uurimustes. Endel Valk-Falk, Tartu Kõrgem Kunstikool
- Vanausuliste liturgiaraamatu Irmosõ restaureerimisest. Ene Sarap, TÜ Raamatukogu
- Restaauraator tolmust. Reet Sonn, TÜ Raamatukogu
- Kultuuriväärtuste säilitamise nõukogu tegevusest. Mari Siiner, Kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste säilitamise nõukogu
- Välis-eesti arhiivid — eile, täna, homme. Piret Noorhani, Eesti Kirjandusmuuseum
- Kultuurivarad ajas. Marju Lepajõe, Tartu Ülikool

Referentide suvekool Ruusmäel 23.–24. mail

- Sisekommunikatsioon akadeemilises keskkonnas. Illari Lään, Tartu Ülikool
- Hea teenindus raamatukogus. Mare-Nelli Ilus, TÜ Raamatukogu
- TKK Library — information literacy in practice. Kirsi Heino ja Virpi Palmgren, Helsingi Tehnikaülikooli Raamatukogu
- Teel traditsioonilisest raamatukogust õpikeskuseks. Kärt Miil, TÜ Raamatukogu

Konverents „Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja III” 20. oktoobril

6. Digitaalraamatukogud Eestis — kas kogude või teenuste võrk? Mihkel Reial, Eesti Rahvusraamatukogu
7. Kas Eesti teadusraamatukogude koondportaal on võimalik? Jüri Järs, Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu
8. Eesti Teadusinfosüsteem. Hannes Alekand, Haridus- ja Teadusministeerium
9. Teadustekstid on-line. Mare Kõiva Eesti Kirjandusmuuseum
10. Mäluasutuste digitaalsed andmekogud: mida teha üheskoos? Priit Pirsko, Eesti Rahvusarhiiv
11. Tarkvaralahendusi raamatukogudele. Andres Jatsa, OÜ Tarkvarastudio
12. Infosüsteemid raamatukogudes, raamatukogude vahel ja raamatukogude ümber — piirangud ja võimalused sidustamisel. Kalju Kill Kask, TÜ Raamatukogu.

Raamatukogu esimese direktori prof Karl Morgensterni 235. sünniaastapäevale pühendatud ettekandepäev „Ammendamatu Morgenstern. II” 27. septembril

- Der Ursprung der modernen wissenschaftlichen Bibliothek aus dem Geist des 18. Jahrhunderts. Katrin Paasch, Erfurti ülikooli raamatukogu
- Avastada maailma muuseumis — valgustusaja ideaalmuuseum ja selle rajamine Tartus. Inge Kukk, TÜ Kunstimuuseum
- Tartu ülikooli raamatukogu Karl Morgensterni päevil. Hain Tankler, TÜ Raamatukogu
- Karl Morgenstern ja Tartu *Kantiana*. Mare Rand, TÜ Raamatukogu
- Karl Morgensterni muusikamaailm. Geiu Rohtla, Eesti Muusikaakadeemia/TÜ Raamatukogu

IV kirjepäev 29. novembril

- FRBR — uus nägemus kataloogimises. Anneli Sepp, TÜ Raamatukogu/Eesti Muusikaakadeemia raamatukogu
- Bibliograafilise arvestuse osakond IFLA aastakongressil. Sirje Nilbe, Eesti Rahvusraamatukogu
- Muutused e-kataloogis ESTER. Helgest tulevikust. Ülo Treikelder, ELNET Konsortsium
- TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogu eile-täna-homme. Ene Trallman, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogu
- 200 aastat kogusid, 10 aastat e-kataloogi. Kristina Pai ja Mare Rand, TÜ Raamatukogu
- Tartu ülikooli filmiarhiivi loomine. Andres Didrik, TÜ Raamatukogu
- Tartu-teemalised andmebaasid Internetis. Halliki Jürma, Tartu O. Lutsu nim Linnaraamatukogu
- 30 aastat TÜ Raamatukogu kataloogitoimkonda. Kuidas edasi? Elsa Loorits, TÜ Raamatukogu

V. NÄITUSED

2004

Raamatukogus koostatud näitused

1. Baltisaksa kartograaf ja poliitik Ludvig August Mellin 250
2. Dots Liivia Kirsch 1923–2003
3. Eesti Instituut 15
4. Eesti Vabariigi teaduspreemiad 2002–2004
5. Farmaatsiaprofessor August Siim 100
6. Johan Köpp 130
7. Juhan Peegel 85
8. Muinasjutuline Island
9. Olaf Prinitis 80
10. Pilg bibliograafia Eestis ja Tartu Ülikoolis
11. Pintsli ja värviga raamatukogus. Meenutades Tiina Seppa
12. Postinkunaablid
13. Prof Georg von Rauch 100
14. Prof Ülo Lumiste 75
15. *Rara italica*. Pühendatud Petrarca 700. sünniaastapäevale
16. Valeri Bezzubov 75
17. W. Ostwald — ainuke Nobeli preemia laureaat Baltkumist
18. Õigeusk Lõuna-Eestis

Külalisenäitused

1. Aldar Talviste, Joel Arula ja Mati Karu joonistused
2. Aknad. Kaie Pärn
3. AUTOPORTREE. Tartu Kõrgema Kunstikooli õppejõudude ja üliõpilaste tööd
4. (Eba)demokraatlik Valgevene. Üliõpilaste fotonäitus
5. Eesti klaasitööstus 37 : Hüti klaasikoda Hiiumaal 1628–1664
6. Eesti lasteraamatu illustratsioonid 2000–2004
7. Eesti rändavad rahnud. Fotonäitus
8. Eesti tee vabadusele. Tunne Kelami fotomälestused
9. Etnokubistlik Kalevipoeg. Gunnar Neeme (Austraalia) graafika
10. Fideelia. Signe Rootsi maalid
11. Hommikupoole ööd. Anne Ehasalu-Vasara vitraažid

12. Järveline Vooremaa. Aerofotod
13. Kaili Luige maalid
14. „Kalevipojast“ kandekotini. Tartu Kõrgema Kunstikooli nahakunsti üliõpilaste tööd
15. Kirjandusfestivali *Prima Vista* lastejoonistuste näitus
16. Konrad Mäe Maalistuudio aastalõpu näitus
17. Liilia Piiri pastellid
18. Maastikud. EPMÜ üliõpilaste fotonäitus
19. Madis Kõivu maalid
20. Maria Možarova loodusfotod
21. Mezz Voce. Ludmilla Swarczewska gobeläänid
22. NOBELOBEN. Saksa päritolu Nobeli preemia laureaadid
23. Nursi praks 2004. TÜ maaliosakonna üliõpilastööde näitus
24. Nüüdisaegsed vene lasteraamatu illustratsioonid
25. Orhideealtar. Tõnu Tamm
26. Plaadijäljendid renessanssraamatu kaanekujunduses. Rene Haljasmäe
27. Puu–metall–kivi–siid. Tartu Kõrgema Kunstikooli üliõpilaste graafikanäitus
28. Põhjala lood. Ferenc Masszi raamatugraafika
29. Pühapäev. Kalli Kalde õlimaalid
30. Riigikogu ajas. Riigikogu ajalugu ja tänapäev fotodel
31. Rumeenia Euroopa südames. Constantin Brancusi fotod
32. Ruumid. Kristiina Järvelaiu installatsioonid
33. Tallinn — 1080 km. Johanna Rossi fotod Solovetsi saartest
34. Tartu Rahvaülikooli tarbekunstiringi näitus
35. Tee Vaba. Fotonäitus Eesti taasiseseisvumise aastapäevaks
36. TeksStiilne. Moekunstnik Krõõt Nõmmela isikunäitus
37. tÄrkamine. Renate Sõukandi maalid
38. TÜ üliõpilaste fotoklubi rühmanäitus
39. Vabalangemine. Erna Metsa fotod
40. Verandal maalitud pildid. Eero Javoineni maalid
41. Öötöö. Dirk Lange ja Benja Sachau (Saksamaa) joonistused ja kollaažid.

2005**Raamatukogus koostatud näitused**

- *Rara Italica*
- Ajalooline Tartu
- Maalilised reisirid: vaategraafikat TÜ Raamatukogu kogudes
- Tartu Ülikooli sümboolikaga trükised
- Teoloog Johan Köpp 130
- Akadeemik Paul Ariste 100
- Tartu Ülikooli romaani ja germaani keelte õppejõud Kallista Kann 110
- Professor Ernst Raudam 90
- Füüsik Lauri Palgi 70

Külalisinäitused

1. R.A.I.S.K.. Loominguliste ühenduste „Infotankistid” ja „Puhas Rõõm” ökokunsti näitus
2. Van Gogh'i jälgedes. Fideelia-Signe Roots
3. Ukraina ja Eesti sõprade pilgu läbi. Andrei Mosijenko ja Annika Haasi fotod
4. Sild üle vaevatee. Maie Raun
5. Meie parimad. Eesti Kunstiakadeemia nahakunstiosakonna köitenäitus
6. Minu Linn. Tartu Kõrgema Kunstikooli gobeläänid
7. Eesti linnud Euroopa Liidus. Mati Kose fotod
8. Maryo Shljaiterise maalid
9. Eesti ja Soome 2004. a kaunimad raamatud
10. 50 aastat Euroopa Nõukogu kunstinäitusi
11. Tartu Valgus. Kaarel Kuurmaa ja Maryo Shljaiterisi fotod
12. Pööripäeva paiku. Silja Härmi pastellid
13. EÜS Veljesto
14. Eesti Baha'i Kogudus
15. Vene vanausulised — vanausuliste ajalugu Eestis
16. Kanada kirjandus
17. 350 aastat Urban Hiärne immatrikuleerimisest Tartu ülikoolis
18. Vennad Grimmid Berliinis
19. Soome aabitsa näitus
20. Eesti aabitsa lugu

21. Tartu Ülikooli Meteoroloogia Observatoorium 140

22. Korp! Vironia 105

VI. 2004.–2005. A KORRALDATUD ARHIIVIFONDID

F 76 : Oissar, Edgar (1899–1977), pedagoog, raamatuteadlane, TÜ kasvandik

Edgar Oissar sündis 30. märtsil 1899. a Puiatu vallas Viljandimaal. Pärast Viljandi Poeglaste Gümnaasiumi lõpetamist 1921. a asus ta õppima füüsikat Tartu Ülikoolis. Peagi hakkasid noormeest huvitama filosoofiaprobleemid ja 1925. a otsustas ta astuda filosoofiateaduskonda, mille lõpetas 1928. a. Samal aastal sai ta töö eest „Ristiusk ja iseloomukasvatus” filosoofiamagistri teaduskraadi. Pärast lühiajalist töötamist Võru Rahvahariduse Seltsi Ühisgümnaasiumi direktorina, jätkas E. Oissar 1930.–1933. a Haridusministeeriumi stipendiaadina õpinguid Berliini ja Göttingeni ülikoolis Saksamaal. 1935. a promoveerus ta Göttingenis väitekirjaga „Die politische Erziehung” filosoofiadoktoriks.

Kodumaale naasnuna töötas E. Oissar Haridus- ja Sotsiaalministeeriumis ametnikuna (1934–1936), Õpetajate Koja peasekretärina (1936–1939) ning Tallinna Õpetajate Seminaris ja Tallinna Pedagoogiumis pedagoogika ja psühholoogia õpetajana. Huvist raamatuloo ning raamatukogunduse vastu õiendas E. Oissar 1935. a I järgu raamatukoguhoidja kutseeksami. 1940. a septembris sai E. Oissarest Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu juhataja, kellena ta töötas kuni 1944. a sügiseni. Järgnesid tööaastad Eesti NSV Riikliku Raamatukogus (1988. aastast Eesti Rahvusraamatukogu), kust ta vallandati 1950. a poliitilistel motiividel. Hiljem töötas E. Oissar mõnda aega ENSV TA Teaduslikus Raamatukogus (2005. a Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu).

Õpingute ja kutsetöö kõrval avaldas E. Oissar 1920.–1930. aastatel rohkesti kasvatus- ja koolitööd puudutavaid kirjutisi ning tõlkis pedagoogilist kirjandust (J. H. Pestalozzi, F. W. Foerster). E. Oissar oli ennesõjaaegses Eestis ainuke pedagoog, kes käsitles süvenenumalt poliitilise kasvatuses küsimusi. 1935. a

ilmus Akadeemilise Kooperatiivi väljaandel tema doktoriväitekirjaga.¹ 1930. aastate lõpul valmis uurimus saksa filosoofi Wilhelm Dilthey (1833–1911) pedagoogika kohta. See pidi ilmuma Tartu Ülikooli toimetiste B seerias 1940. a. Artikkel, millest olid laotud korrektuurpoognad, jäi nõukogude tsensuuri oludes avaldamata. Ilmumata jäid ka „Eesti kooli arengulugu 1917–1937” ning pärast sõda valminud uurimus teadusliku pedagoogika ühe rajaja J. Fr. Herbarti (1776–1841) elust ja tegevusest, tööde käsikirjad on tema isikuarhiivis.

Nõukogude ajal keskendus E. Oissar eesti vanema raamatu uurimisele, mille kohta ilmus ajakirjas „Keel ja Kirjandus” mitu artiklit. 1959–1962 valmis uurimus Peeter I aegsetest Tallinna ja Riia trükistest, 1971 aga ulatuslik „Eesti aabitsa arengulugu”, mille käsikirjad asuvad samuti tema isikuarhiivis. Olulise töö tegi E. Oissar bibliograafiate koostamisel, näit „Eesti biograafilised teatmikud” (1963) ja „Tartu ülikoolis kaitstud väitekirjad 1802–1918” (1973).

Tartu ülikooli ajalugu kujunes E. Oissare teiseks suuremaks uurimisvaldkonnaks. Ülikooli toimetistes ja mujal avaldas ta uurimusi Georg Friedrich Parrotist, Karl Morgensternist, Matthias Jacob Schleidenist jt Tartu teadlastest. Tema sulest ilmusid artiklid ülikooli esimese kuraatori Friedrich Maximilian Klingeri tegevusest ning teatri keelustamist Tartus 19. saj esimesel poolel. Oma viimastel eluaastatel pühendus E. Oissar TÜR-is asuva Fr. M. Klingeri eraraamatukogu uurimisele ja selle kataloogi koostamisele, kuid käsikiri ei saanud trükivalmis.

E. Oissar suri 28. oktoobril 1977 Viljandis ning on maetud Paistu kalmistule.

TÜ Raamatukogusse jõudsid E. Oissare materjalid 1974.–1977. a üleantuna tema enda ning Jüri Laikoja poolt. 2004. a lisandus kirju Kaja Noodlalt.

2004. a korrastatud isikuarhiivis on 196 säilikut, mis hõlmavad aastaid 1704–1977. Siin on hoiul E. Oissare eluloolisi ja hariduskäiku kajastavaid dokumente, uurimisteemadel kogutud materjale (pedagoogika, filosoofia, psühholoogia, loogika, kirjandusteadus; raamatukogundus ja bibliograafia; eesti aabits; TÜ ajalugu jm), valminud teadustööde käsikirju, artikleid, pühendustega separaate ja kirjavahetust.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Aili Bernotas.

---

1 E. Oissar. Die politische Erziehung. Tartu: Akadeemiline Kooperatiiv, 1935. 135 lk.

F 105 : Koop, Arnold (16.07.1922, Pihkva oblast, Dobroježi küla – 21.04.1988, Moskva), ajaloolane, Tallinna Pedagoogilise Instituudi rektor 1960–1968, Eesti NSV kõrg- ja keskhariduse minister 1968–1970, Tartu Ülikooli rektor 1970–1988

Arnold Koop on pärit talupoja perekonnast. Tema esivanemad olid 19. sajandi lõpul siirdunud Eestist Pihkvamaale. 1937. a isa represseriti, tema elutee lõppes Kasahstanis. Suure perekonna üheksast lapsest kasvasid üles neli venda ja kaks õde, kes hiljem pöördusid tagasi oma esivanemate sünnimaale.

Pärast 7-klassilise kooli lõpetamist 1937. a suundus Arnold Koop õppima laevajuhtimist Leningradi Veetranspordi Tehnikumi. Õpingute kõrval tuli tal teenida endale elatist. Teises maailmasõjas sõdis A. Koop 1941–1945. a nõukogude sõjalaevastikus ja Eesti Laskurkorpuses.

1946. a sai A. Koop NLKP liikmeks. Samal aastal suunati ta EKP Tartu maakonnakomiteesse kaadriinstruktoriks. Tema õpingud jätkusid 1947.–1949. a EKP KK Vabariiklikus Parteikoolis, 1951–1955 Tallinna Pedagoogilises Instituudis (TPeDI). Olles TPeDI kaugõppe üliõpilane, asus Arnold Koop 1952. a samas tööle õppejõuna (ajaloo-keeleteaduskonna dekaan 1954–1956). 1960. aastal, pärast aspirantuuri lõpetamist NLKP KK j.a Ühiskonnateaduste Akadeemia juures ning kandidaadiväitekirja „Внешнеполитические и экономические взаимоотношения между СССР и буржуазной Эстонией” kaitsmist sai A. Koop TPeDI rektoriks. 1968–1970 oli A. Koop Eesti NSV kõrg- ja keskerihariduse minister. 1970. a määrati A. Koop Tartu Riikliku Ülikooli rektoriks, kellena ta töötas elu lõpuni.

1985. a kaitses A. Koop Moskvast NLKP KK Marksismi-Leninismi Instituudi juures doktoritöö „Образование при социализме как социальная система”. Temalt ilmus käsitlusi ajaloo, sotsioloogia ja kõrgkooli pedagoogika alalt. Arnold Koop oli NSV Liidu Pedagoogika Akadeemia (1968. aastast) ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia (1986) korrespondentliige.

A. Koobil oli rohkesti ühiskondlikke ülesandeid: 1966–1971 oli ta EKP KK liikmekandidaat, aastast 1971 liige; 1971–1975 ENSV Ülemnõukogu ja 1970–1988 NSV Liidu Ülemnõukogu saadik.

A. Koop oli ligi 40 aastat seotud nõukogude kõrgharidussüsteemiga. Tema tööd tunnustati ordeniga Austuse märk (1960), Tööpunalipu (1970), Oktoobrirevolutsiooni (1977) ja Lenini ordeniga (1982). 1985. a sai ta ENSV Riikliku Preemia laureaadiks.

Arnold Koop suri lümfoleukoosi tagajärjel ühes Moskva haiglas 21. aprillil 1988, tema põrm on maetud Tartu Raadi kalmistule.

A. Koobi ahiivipäränd jõudis TÜ Raamatukogusse ülikooli rektoraadist kahes osas 1988. ja 1991. a. Olulist täiendust lisandus 2003. ja 2004. a leselt, kauaaegselt TÜ inglise keele õppejõult Hilja Koobilt. Põhiosa isikuarhiivist moodustavad A. Koobi tegevust TÜ-s kajastavad paberid: ettekannete tekstid ülikooli perspektiividest, ülesannetest, materiaalse baasi olukorrast jne; ülikooli 350. aastapäeva tähistamist kajastavad materjalid (medal jt meened, aastapäeva tähistamine Rootsis); tema jaoks kogutud ajalehelõiked kiirkõitjates. Tegevust NSV Liidu Pedagoogika Akadeemia korrespondentliikmena kajastavad tööplaanid, aruanded ja kirjavahetus. Teadustöö, ettekannete, sõnavõttude ja enesetäiendamise tarvis tegi A. Koop hulgaliselt märkmeid, peamiselt perfokaartidel. Tööstiili näidisenä on neid kartoteeke isikuarhiivis osaliselt säilitatud. Perioodist, mil A. Koop oli NSV Liidu Ülemnõukogu saadik, on hulgaliselt materjale mitme komisjoni töö kohta. Süstematiseerituna omavad need väärtust lähiajaloo, eeskätt NSV Liidu majandus- ja hariduspoliitika uurijatele. Biograafilistest materjalidest on A. Koobi venekeelne autobiograafia; haridusteed ning teenistuskäiku kajastavad dokumendid; aukirjad ja diplomid; ajaleheartiklid sõjamälestustest ning nekroloogid. Rohkesti on fotosid TÜ elust (külaliste ja delegatsioonide vastuvõtmine; ülikooli aastapäevade tähistamine; õppejõudude juubelid; nurgakivipanek raamatukoguhoonele; füüsikahoone avamine), välisreisidest NSV Liidu Ülemnõukogu delegatsiooni koosseisus; esinemistest NSV Liidu ning Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Komitee pleenumil jm.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 147: Aul, Juhan (1931. a-ni Johann Klein; 15.10.1897 Pärnumaa, Are vald – 29.08.1994, Tartu), antropoloog, Tartu Ülikooli professor

Juhan Aul sündis Pärnumaal talusulase pojana. Tema haridustee algas Suigu vallakoolis, jätkus Taali ministeeriumikoolis ning Pärnu linnakoolis. Raske majandusliku olukorra tõttu tuli aga õpingud katkestada. Järgnes töö vallakirjutaja abina ning 1916.–1921. a õpetajana Uulu ja Suigu vallakoolis. 1920. a kevadel sai J. Aul Tallinna Õpetajate Seminari juures loodusloo ja eesti keele aineõpetaja (koduõpetaja) kutse. Järgmisel aastal sooritas ta seal eksternina küpsuseksamid ning astus Tartu Ülikooli matemaatika-loodus-teaduskonda zooloogiat õppima. Elatise teenimiseks töötas ta stuudiumi ajal õpetajana Tartu Linna Õhtu-alkkoolis ja Tartu Õpetajate Seminaris. Juhan

Aul lõpetas ülikooli 1928. a *mag zool* teaduskraadiga. 1938. a promoveerus ta siin väitekirjaga „Lääne-Eesti maakondade eestlaste antropoloogilisi tunnuseid ja tõuline kuuluvus” loodusteaduste doktoriks (*dr phil nat*).

1928. a alustas Juhan Aul tööd Tartu Ülikoolis zoologia instituudi nooremassistendi kohusetäitjana, hiljem assistendina ja dotsendina. 1944. a novembris kinnitati J. Aul zoologia kateedri vanemõpetajaks. 1950.–1954. a oli J. Aul ülikoolist sunnitud eemal. 1958. aastast kuni pensionile minekuni 1982. a oli ta zoologiakateedri professor (1958.–1969. a ühtlasi kateedri juhataja).

Professor Juhan Auli võib pidada mitte ainult eesti antropoloogia rajajaks, vaid ka biomeetria ja andmetötluse pioneeriks. Tema põhiliseks uurimisobjektiks oli eestlaste antropoloogia. Andmestiku kogumiseks mõõtis ta isiklikult enam kui 50 tuhat inimest. J. Aul on oma antropoloogiliste uurimuste tulemused võtnud kokku kolmes põhiteoses: „Антропология эстонцев” (Tartu, 1964), „Eesti naise antropoloogia” (TRÜ toimetised, 1977, v. 438, lk. 5–103) ja „Eesti kooliõpilaste antropoloogia” (Tallinn, 1982).

Väärrikas koht eesti teaduse ajaloos on J. Aulil ka zooloogina, kellena ta alustas oma teadlaseteed. Esimesed uurija ja katsetaja kogemused sai Juhan Aul prof A. Lipschützi juures. Tema 1923. a esitatud eksperimentaalne uurimus „Konnapoja arenemine alkoholiseeritud miljöös” pälvis üliõpilastööde I auhinna. 1931. a ilmus Tartus J. Aulilt „Kodumaa neljajalgsed”; koostöös Harri Lingi ja Kalju Paaveriga 1957. a „Eesti NSV imetajad” (J. Auli kirjutatud on anatoomia-füsioloogia osa).

J. Aul on kandnud hoolt ka kõrgkooliõpikute ilmumise eest. Juba üliõpilaspõlves tõlkis ta koos J. Karuga E. Strasburgeri kuulsa botaanikaõpiku, mis ilmus 1926. a kirjastuse „Loodus” väljaandel. Oma õpilase ja pärastise kolleegi H. Lingiga avaldas ta „Selgroogsete zoologia” (Tallinn, 1969). J. Auli koostatud inimese anatoomia õpikust bioloogidele on ilmunud kaks trükki (Tallinn, 1962 ja 1976).

1950.–1960. aastatel juhtis J. Aul anatoomia ja zoologia terminoloogia komisjoni tööd. Isikuarhiivis on materjale komisjoni tegevuse kohta: põhimõtted, seisukohad, juhendid, aruanded ning J. Auli täienduste ja parandustega ladina-eesti anatoomia oskussõnastiku masinakirjaline variant. Õppetööst tingitud oskussõnavara korrastamise vajadus ajendas J. Auli koostama „Zoologia võõrsõnade leksikoni” (ilmus 1978. a).

Käsikirjalised materjalid andis 1995. a TÜ Raamatukogule üle J. Auli lesk dots Hillar Palametsa vahendusel. Väärtusliku osa isikuarhiivist moodustab antropoloogilisteks uuringuteks kogutud andmestik (1930. aastatel

teostatud eesti elanikkonna antropomeetriliste mõõtmiste tulemused; 1940. ja 1970. aastatel Eesti koolides arstlike mõõtmiste käigus kogutud andmed õpilaste füüsilise arengu kohta). J. Auli biograafilistest materjalidest võib esile tõsta aastakümnete jooksul peetud päevikuid ning memuaare. Säilinud loengukonspektid iseloomustavad ülikooli taset bioloogia, zooloogia ja inimese anatoomia õpetamisel 1960.–1970. aastatel.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 170 : Kudu, Elsa-Kristine (a-ni 1940 Kuddu; 21. 01.1915, Moskva – 05.07.1993, Tartu), Tartu Ülikooli Raamatukogu raamatukoguhoidja-bibliograaf

Elsa Kudu sündis Moskvast teenistuja perekonnas. Tema vanemad olid noores eas lahkunud paremate võimaluste otsingul Venemaale. Isa Otto Kudu oli raamatupidaja ja ema Amanda Hildegard (sünd. Tiibus) koduõpetaja-kasvataja Moskva jõukates perekondades. 1921. a opterus perekond Eestisse. Elama asuti algul Tallinnasse, hiljem ehitati maja Nõmmele.

Elsa Kudu õppis Elfriede Lenderi Tütarlaste Erahumanitaargümnaasiumis, mille lõpetas 1933. a *cum laude*. Samal aastal astus ta Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonda õppima prantsuse filoloogiat. Juba aastapärast tuli tal stuudium katkestada, sest enamaks ei olnud perekonnal jaksu. E. Kudu leidis teenistust erinevates firmades masinakirjutajana. Töö saamisel oli eelduseks nn kolme kohaliku (eesti, saksa, vene) ja inglise keele valdamine ning masina- ja kiirkirja oskus. Ülikooliõpingud jätkusid 1936.–1938. a ja 1943–1944. a õigusteaduskonnas, sest see oli ainus võimalus õppida väljaspool Tartut loenguid külastamata. Õpinguid raskendas perekonna loomine ja kolme tütre sünd. 1944. a jätkas Elsa Kudu stuudiumi prantsuse filoloogia erialal. Tartusse kolimisega 1945. a avanes tal võimalus õppida statsionaarselt. Õppimise ajal töötas E. Kudu 1944.–1946. a ENSV Riiklikus Raamatukogus (1988. aastast Eesti Rahvusraamatukogu) raamatukoguhoidjana ja 1947–1948 TÜ bibliograafia kateedris laborandina. Ta lõpetas ülikooli 1949. a prantsuse filoloogi ja bibliograafi kutsega.

1. augustil 1949 asus E. Kudu tööle Tartu ülikooli raamatukokku, 28. september 1990 oli tema viimane pidulik tööpäev. E. Kudu töötas erinevates ametites mitmes osakonnas, kõige kauem lugejaid teenindava bibliograafina. Ta oli raamatukogu tuntuim ja populaarseim bibliograaf, kelle poole

pöördusid infootsingul mitte ainult TÜ õppejõud ja üliõpilased, vaid ka nimekad teadlased väljastpoolt Eestit. Teadusinformatsiooni vahendamine mõningatele nendest ületas otsesed töökohustused ja jätkus aastakümneid isikliku kirjavahetusena.

Bibliograafitöös arhiiviallikate ja ajalookirjandusega pidevalt kokkupuutunud Elsa Kudu oli ka ise ärksa vaimuga uurija. Tema sulest on ilmunud arvukalt Tartut, Tartu ülikooli ja tema raamatukogu ajalugu käsitlevaid artikleid. Ta kirjutas haaravalt teaduse ajaloost, kultuurisuhtetest, raamatukogu varadest ja lugejatest, ülikooli kuraatorist Friedrich Maximilian Klingerist ning raamatukogu esimesest direktorist Karl Morgensternist.

Kultuurihuvilisena ja tundliku kodanikuna reageeris ta paljudele kultuuri- ja ühiskonnaelu sündmustele. Tema isikuarhiivis leidub vastukajana ajaleheartiklitele valminud kirjutisi, mis puudutasid kodulinna Tartu olevikku ja tulevikku: tänavate, parkide ja mängumurude heakord, liikluskorraldus, ajaloolised hooned ja uusehitised. Ta ei olnud ainult teravapilguline kriitikerija, vaid pakkus ka uusi ideid. Eriti hingelähedane oli kõik naisküsimisega ja lastekasvatamisega seonduv. E. Kudu oma perekonna oli sõda lahku viinud ning kasvatades üksi kolme tütart, teadis ta, kui raske koorem lasub töötava pereema õlgadel.

Elava loomu ja laialdaste huvidega inimesena lõi E. Kudu kaasa mitme seltsi tegevuses ja osales kõikvõimalikel kultuuriüritustel: Eesti Loodusuurijate Seltsi ekskursioonid, Õpetatud Eesti Seltsi ettekandekoosolekud, teatrikülastajate konverentsid, kodu-uurijate päevad jne. Eesti Naisüliõpilaste Seltsi vilistlaskogu koosviibimistel oli ta oma suurepärase teadmiste-pagasiga ikka tähelepanu keskpunktis.

E. Kudu suri 5. juulil 1993. Tema põrm puhkab endisel ülikooli kalmistul Raadil.

Elsa Kudu lapsed, hinnates ema vaimset pärandit andsid raamatukogule üle tema käsikirjad jm materjalid. Isikuarhiivis on E. Kudu isiklikke dokumente, TÜ mälestusmedalid, au- ja tänukirjad; seltside ja ühingute liikmepiletid. Siin on E. Kudu koostatud esivanemate sugupuud, milles ta jälgis talupoegadest Kuddude ja meremeestest Tiibuste päritolu 17. sajandini välja; õe Leida Hildegard Lehepuu inglise keeles kirjutatud mälestused elust Eestis ja paguluses Austraalias. Huvitavad on koopiad E. Kudu kirjadest, mis ta saatis toimetustestele vastukajana Edasis ja teistes ajalehtedes avaldatud artiklitele. Tema kirjavahetus linna võimudega valgustab probleeme, mis köitsid tartlaste tähelepanu 1970.–1980. aastatel. Eesti ja välismaa teadlaste ja kultuuritegelaste kirjadest E. Kudule on põhiteemaks teadusinformaat-

siooni otsimine-vahetamine. Rohkesti on tänu- ning austusavaldusi talle kui teatmebibliograafile. E. Kudu korrespondentideks olid Lennart Meri, kirjanik ja Eesti Vabariigi president 1992–2001; tõlkija ja kirjandusteadlane Ott Ojamaa; TÜ rektor, füüsikaproffessor Feodor Klement; psühhiaater, EV Riigikogu VIII ja IX koosseisu liige Anti Liiv; ajaloolane Ea Jansen; raamatukogu- ja raamatuteadlane Helene Johani, bibliograafid Vaime Kabur, Arda Kirsell jt. Leidub ka Maare Kümniku ettekande tekst Elsa Kudust Friedrich Puksoo päeval 1994. a.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 171 : Soonvald, Jaan (5. juuli 1890, Nõo – 3. märts 1980, Võru), muusikateadlane, pedagoog ja helilooja

Jaan Soonvald oli talupere viies laps. Alghariduse sai J. Soonvald Nõo kihelkonnakoolis, haridustee jätkus Tartu Reaalkoolis. Pärast lõpetamist 1910. a siirdus noormees Saksamaale, kus õppis aasta Darmstadtis tehnikaukoolis. 1917–1923 õppis J. Soonvald Tartu Ülikooli matemaatika-loodusteaduskonnas (ülikoolikursus jäi lõpetamata), samaaegselt ka Riia muusikakoolis, mis oli Esimese maailmasõja ajal Tartusse evakueeritud. Muusikaõpingud jätkusid Riia konservatooriumis, eraviisiliselt Viinis Camillo Horni jt juures ning Tallinna konservatooriumis Artur Kapi kompositsiooniklassis, mille lõpetas 1937. a.² Laulmis- ja muusikaõpetaja kutse sai ta 1941. a Tallinna Pedagoogiumi juures.

Aastatel 1911–1941; 1952–56 töötas J. Soonvald matemaatika- ja lauluõpetajana Vasulas, Matjamaal, Orges, Elvas jm. Teise maailmasõja ajal, pärast Eesti okupeerimist Saksa vägede poolt kaotas J. Soonvald õpetajatöö. 1944. a mõisteti ta koostöö eest saksa okupantidega vangiks ja asumisele, teistkordselt 1956. a.³ Asumisel olles töötas J. Soonvald õpeta-

2 Erinevates allikates on konservatooriumi lõpetamise ajaks märgitud kas 1937. või 1938. a, 29. maist 1938 pärineval diplomil on kirjas, et konservatooriumi nõukogu otsusega 4. okt 1937 on J. Soonvald tunnistatud õppeasutuse lõpetanuks. – TÜR KHO, f. 171, s. 2, l. 3.

3 Albert Ivaski 1970. a üles kirjutatud ulatuslikus elulookirjelduses J. Soonvald arreteerimist ei maini, andmed selle kohta pärinevad 1990. a-tel ilmunud materjalidest. – TRÜ KHO f. 171, s. 1; Soonvald, Jaan // Eesti muusika biograafiline leksikon. Tallinn, 1990. Lk. 236; Rais, M. Jaan Soonvald and His Musical System // Leonardo Music Journal, 1992, vol. 2, no 1, p. 45–47.

jana Ašhabadi (1947–1948), Samarkandi (1948–1951), Dušanbe (1960–1961), Ivanovo-Frankovski (1961–1964) ja Belgorodi (1964–1966) muusikakoolis. 1966. a kutsus rektor Vladimir Alumäe Jaan Soonvaldi Tallinna konservatooriumi juurde, kus ta töötas vanemteadurina 1971. aastani.

Asumisel olles alustas J. Soonvald tööd matemaatilise muusikateooria kallal. Oma uudse käsitluse „Graafilis-analüütiline meetod heliridade, kooskõlade, kaldumuste ja modulatsioonide uurimiseks praegusaja konsoneerivas helide süsteemis” esitas Soonvald 1958. a arutamiseks Moskva konservatooriumile, kus see sai positiivse hinnangu. Ta kasutas esimesena harmoonilise ja meloodilise helistiku mõistet, mis läks käibeale tänu Austria muusikateadlase Rudolf Reti raamatule „Tonaalsus kaasaegses muusikas” (ilmus 1958. a kuus kuud pärast J. Soonvaldi esinemist Moskva konservatooriumis). Trükivalgust nägi uurimus pealkirja all „Звукоряды и созвучия благозвучной музыкальной системы в освещений графо-математического анализа” (Tartu, 1964; Kaunikõlalise muusikasüsteemi heliread ja kooskõlad graafilis-matemaatilise analüüsi valguses). Selle põhjal kaitses J. Soonvald 1969. a Tartu ülikooli juures kandidaadikraadi. 1973. a valmis põhiosas doktoritöö „Музыкально-гармонические явления в графо-математических колонках”. Jaan Soonvaldi helilooming jäi tema teoreetilise töö kõrval teisejärguliseks ja ei leidnud enamasti tunnustust.

Jaan Soonvaldi käsikirjapärand anti TÜR-ile tema poja, TÜ germanistikaõppejõu Jaan Soonvald *jun* (1929–2004) soovi kohaselt. Jaan Soonvald *sen* isikuarhiivi väärtuslikuma osa moodustavad tema muusikateoreetiliste käsitluste käsikirjad.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 172 : Soonvald, Jaan *jun*. (16. august 1929, Tartu – 9. veebruar 2004, Tartu), saksa keele õpetaja, õppejõud Tartu Ülikoolis

Jaan Soonvald sündis muusikateadlase ja pedagoogi Jaan Soonvaldi (1890–1989) peres. 1949. a lõpetas ta Tartu Reaalgümnaasiumi. Viibides ajateenistuses nõukogude armees (1950–1955), lõpetas ta 1952. a Vilniuse sõjakooli. 1956–1957 õppis J. Soonvald Tallinna Pedagoogilises Instituudis, 1957–1961 Tartu Riiklikus Ülikoolis, mille lõpetas saksa filoloogia erialal. Pärast ülikooli lõpetamist töötas Jaan Soonvald saksa keele õpetajana Kaagvere internaat-

koolis. 1963.–1968. a oli ta Tartu ülikooli saksa keele kateedri õppejõud. 1969. a viibis J. Soonvald SDV-s saksa keele õpetajate täienduskursustel.

J. Soonvaldi uurimisteema oli emakeelest tulenevad õpiraskused eestlastel saksa keele kui võõrkeele omandamisel. Teooria katsetamiseks ja arendamiseks praktikas siirdus ta uuesti õpetajatööle üldhariduskooli. J. Soonvald töötas välja originaalse metoodika saksa keele grammatika õpetamiseks eestlastele. Ta avaldas hulgaliselt artikleid saksa keele õpetamise raskustest eestlastele, koostas mitu keskkoolidele ning kõrgkoolidele mõeldud õppevahendit. 1976. a valminud kandidaadidissertatsioon „Saksa keele grammatika spetsiifilisi raskusi eestlastele”, mille Tartu ülikooli saksa filoloogiate kateeder heaks kiitis, jäi kaitsmata. 1994. a sai J. Soonvald magistrikraadi avaldatud tööde põhjal.

Jaan Soonvald *jun.* arhiivmaterjalid jõudsid TÜR-i tema pärijatelt 2004. a. Biograafiliste dokumentide, üksikute kirjade ja väheste fotode kõrval on isikuarhiivis mitu kandidaadiväitekirja ja selle autoreferaadi varianti, kokkuvõtteid publitseeritud töödest magistrikraadi taotlemiseks ning avaldamata artiklite käsikirju alates 1990. aastatest.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 173 : Eesti Abi. Invaliidfond

Algselt oli 1945. aastal Rootsis asutatud organisatsiooni Eesti Abi eesmärk aidata kodumaalt põgenenud eestlasi üle maailma, 1950. aastate keskel suunati abi ka eestlastest vangidele Nõukogude Liidu vangilaagrites. Eesti Abi juures töötasid Noortekeskus ning Eesti Suvekodude Kuratoorium.

Sõjainvaliide hakati abistama Rootsis juba 1946. aasta sügisest, mil Eesti Komitee Naisseksiooni juurde moodustati vastav toimikond. Juhatusse kuulusid Julie Steinman (esinaine), Ida Parsman (laekahoidja) ja Adele Mõttus (sekretär), palgalist töäjõudu ei kasutatud. Esimeste kuudega registreeriti umbes 700 abivajajat. Tegevuse laienemise ja ühtlustamise huvides reorganiseeriti toimikond 1947. aasta juunis iseseisvaks osakonnaks Eesti Abi Keskkuse juures, koostöö Eesti Komitee Naisseksiooniga jätkus. Toimikond tegi ära suure töö eestlastest sõjainvaliidide abistamiseks Saksamaal, Austrias, Taanis ja Norras.

Toetussummade kogumiseks loodi Invaliidide Fond (Invalidfonden), millel oli oma pangakonto. Raha koguti peamiselt rahvustunnet rõhutavate

sini-must-valgete lubaduskaartide (1-kroonise kuumaksega kaart kehtis kümme kuud) levitamise, korjanduste ning annetuste teel. Toidu- ja rõiva-pakkidega abistati majandusraskustesse sattunud sõjainvaliide; laagrites, haiglates ja sanatooriumides viibivaid alatoitluse all kannatavaid tuberkuloosihageid; langenud sõjameeste perekondi.

Invaliidfondi arhiivimaterjalid anti 1956. aastal üle Eesti Teaduslik Selts Rootsisis juures tegutsevale eesti keskarhiivile. 1995. a jõudsid need koos seltsi varasema arhiiviga TÜR-i. Arhiivi põhiosa moodustab kirjavahetus aastatest 1947–1953, leidub ka sõjainvaliidide nimekirju kuni 1952. a.

Arhiivifondi korraldas ning nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 174 : Paim, Leo (a-ni 1935 Printsman; 22. veebr 1922, Rõngu vald – 29. okt 1990⁴, Tartu), TÜ üliõpilane; Soome sõjaväe kapral; pedagoog

Leo Paim lõpetas 1943. a Tallinna 12. Gümnaasiumi, kus anti haridust täiskasvanutele ning jätkas õpinguid Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnas agronoomia erialal.⁵ Detsembris 1943 põgenes ta Saksa sõjaväe sundmobilisatsiooni eest Soome ning astus jaanuaris 1944 vabatahtlikuna Soome sõjaväkke. Pärast väljaõpet allohvitseride koolis Taavettis teenis ta Eesti rügemendis JR 200, mis võttis osa tõrjelahingutest Viiburi lähel ja Vuoksel ning saabus augustis 1944 Eestisse, et võidelda sissetungiva punaarmee vastu.

Pärast sõda töötas Leo Paim õpetajana Tartus. 1948. a L. Paim arreteeriti, sunnitöölaagrist vabanes ta amnestiaga 1955. a. Pärast lühiajalist viibimist Eestis sõitis ta tagasi Siberisse 1949. a küüditatud abikaasa juurde. 1956. a võis pere naasta kodumaale, elama asuti Leo Paimi vanemate juurde Luunjasse Niitsiku tallu. L. Paim töötas Luunja sovhoosis transporttöölisena, Kaagvere kutsekoolis öövalvur-kasvatajana ning majahoidjana, viimane töökoht oli Luunja sidejaoskonna postiljon. Leo Paim suri 29. oktoobril 1990, ta on maetud Tartu Raadi kalmistule.

---

4 TÜR KHO, f 147, s. 1, l. 80. Väljaandes „Vabaduse eest : Soomepoiste lühielulood” (Tallinn, 1997, lk. 237) on surmadaatumina antud ekslikult 25. okt 1990.

5 *Album academicum Universitatis Tartuensis*. 1918–1944. III. Tartu, 1994. Lk. Matrikkel nr 19599.

L. Paimi sõja ajast pärinevad materjalid — fotod Saksa sõjaväe mundris⁶; isiklikud dokumendid; kirjad teistelt soomepoistelt, sugulastelt ning sõpradelt; päevikud (13. dets 1943 kuni 15. mai 1944), milles ta kirjeldab põgenemist ning teenistust Soome armees — jõudsid TÜR-i 1995. a koos Eesti Teaduslik Selts Rootsis arhiiviga. Nende sattumine Rootsi on teadmata, usutavasti mõne soomepoisi kaudu. L. Paimi tütar, farmatseut Iive Paats andis 2005. a isa päevikud aastatest 1944–1948, 1959–1960, kirju vanematele Saksa sõjaväest ja nõukogude vangilaagrist jm biograafilisi dokumente ning fotosid. Iive Paats on koostanud ka isa eluloo⁷.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 176 : Eesti Teaduslik Selts Rootsis

Eesti Teaduslik Selts Rootsis (ETSR) on asutatud Stockholmis 15. veebruaril 1945 Rootsi põgenenud eesti teadlaste poolt. Neljakümne kuue asutajaliikme hulgas olid Tartu Ülikooli professorid Gustav Suits, Armin Tuulse, Villem Koern, Gustav Ränk jt. Seltsi esimeheks valiti TÜ endine rektor prof Johan Kõpp. Hiljem on seltsi tegevust juhtinud Andreas Mathiesen (1954), Evald Blumfeldt (1955–1975), Aino Käärik (1976–1977), Ervin Pütsep (1978–1980), Enno Penno (1981–1986), Jaan Novek (1987), Ilja Pahn (1987–1990), Gunnar Hiis (1991–1997), Ivar Paljak (1998–2004), Tiit Land (alates 2005. a). 20. aprillil 1947 asutati Lundis ETSR-i Lõuna-Rootsi osakond.

ETSR-i tegevuse sihiks on ühendada Rootsis elavaid eesti teadlasi ning olla foorumiks, kus esitada oma teadustöid. Sellel eesmärgil korraldab selts kokkutulekuid, ettekandekoosolekuid, avalikke esinemisi jne; toetab uurimistöid stipendiumide jm soodustuste kaudu; annab välja perioodilisi jt teaduslikke väljaandeid ning peab tihedat sidet teiste välis-Eesti organisatsioonide ja ühingutega. 1952. aastast ilmub ETSR-i aastaraamat, kus avaldatakse ülevaateid seltsi tegevusest, teadustöid, teadlaste elulugusid ja bibliograafiaid.

Iga aasta detsembrikuus tähistatakse piduliku aktusega Tartu Ülikooli aastapäeva. Rahvusülikooli 30. aastapäeva puhul anti välja mahukas koguteos „*Apophoreta Tartuensia*” (Stockholm, 1949). 1994. aastani oli tradit-

6 September 1941–jaanuar 1943 teenis L. Paim vabatahtlikuna Saksa sõjaväes.

7 Paats, Iive. Meenutusi isast. 19. sept 2005. Käsikiri. — TÜR KHO, f. 174, s. 7.

siooniks kuulutada ülikooli aastapäeval välja auhinnatud teadustööd ja uued teemad. 1948–1993 esitati kokku 78 võistlustööd, millest 66 pälvis auhinna.

Pärast Eesti taasiseseisvumist on Eesti Teaduslik Selts Rootsisis tihendanud koostööd siinsete teadlastega. 19. märtsil 1999 sõlmiti Eesti Teaduste Akadeemiaga assotsiatsioonileping, mille eesmärgiks on Eesti noorte teadlaste ning Rootsisis viibivate külalisteadlaste kaasamine oma tegevusse.

Koos Eesti Teadusliku Instituudiga loodi 1955. a seltsi juurde Eesti Keskraamatukogu ja Arhiiv (EKRA), et koguda, säilitada ja teha teadustööks kättesaadavaks eestikeelseid ja eesti autorite poolt teistes keeltes avaldatud ning Eesti maad, rahvast ja kultuuri käsitlevaid trükiseid, käsikirju ja fotosid. EKRA kogud kasvasid esmajoones tänu ETSR-i väljaannete vahetusele ning annetustele. 1980. aastaks oli kogudes üle 10000 köite ja umbes 20 riulimeetrit käsikirjalist materjali, olles sellega suurim eesti raamatukogu väljaspool kodumaad. Ruumi- ja majanduslike probleemide leevendamiseks otsustati 1983. a raamatukogu täiendamisel keskenduda *Estica* ja *Baltica* teemadele. 1980. aastate teisel poolel saadeti üldteaduslikku kirjandust ülikooli raamatukogule Tartus ja Kreutzwaldi nim. Riiklikule Raamatukogule Tallinnas (praegu Eesti Rahvusraamatukogu). Ruumide ülesütlemine 1989. a sundis EKRA-t tegutsema kogude likvideerimise suunas. Põhivara toodi 1995. aastal Eestisse, peamiselt TÜR-i.

Koos raamatukogu ja mitme teadlase arhiivipärandiga anti TÜR-ile ka ETSR-i arhiivi vanem osa mis sisaldab materjale seltsi tegevuse algusest kuni 1980. aastateni: asjaajamise kaustad (1945–1982), millesse on koondatud seltsi kirjavahetus; teated; üleskutsed; koosolekute jm ürituste kutsed, osavõtjate nimekirjad; juhatuse, üld- ja ettekandekoosolekute protokollid; tegevuskavad ja –aruanded; üksikud teadustööde käsikirjad; üliõpilaste võistlustööde konkursse ning EKRA tegevust kajastavad materjalid; kogutud andmestikke Eesti ja väliseestlaste uusima ajaloo kohta; Rootsi Raadio rootsikeelsete saadete tekste 1. septembrist 1939 kuni 7. septembrini 1946.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 177 : Nurk, Mart (Märt) (14. juuli 1892, Kaubi v. Pärnumaal – 5. nov 1948, Hamburg), õigusteadlane, Tartu Ülikooli ja Balti Ülikooli (Saksamaa) professor

Mart Nurk sündis Kaubi mõisa sulase peres Pärnumaal. Ta õppis Lahmuse valla- ja Suure-Jaani kihelkonnakoolis (lõpetas 1906). 1907 sai ta Taevere vallakirjutaja õpilaseks, hiljem abiks. Pärast nõutavate eksamite sooritamist töötas ta 1909. aastast kohtusekretärina Suure-Jaanis. 1915. a lõpetas M. Nurk eksternina Tartu Aleksander I Gümnaasiumi ning asus õppima Riia Polütehnikumi, mis oli Esimese maailmasõja ajal evakueeritud Tartusse (viidi siit edasi Moskvasse). Majandusraskuste tõttu õpingud katkesid. Ülevenemaalise semstvoliidu teenistuses olles viibis ta 1916–1918 Lääne- ja Pärsia rinnetel. Pärast demobiliseerimist suundus M. Nurk venna juurde Lätisse, et jätkata õpinguid tehnikakõrgkoolis. 1919. a mobiliseeriti M. Nurk Läti sõjaväkke. 1921. a pöördus M. Nurk tagasi Eestisse. 1922–1925 õppis ta Tartu Ülikooli matemaatika-loodusteaduskonnas, 1925–1929 õigusteaduskonnas, mille lõpetas *cum laude*.

1921–1929 töötas M. Nurk Postimehe toimetuses; 1929–1935 oli ta vandeadvokaadi abi ning 1935. aastast vandeadvokaat Tartus. 1936. a sai M. Nurk magistrikraadi töö eest „*Colonia partiaria*” ning hakkas täitma õppeülesannet Tartu Ülikoolis (tsiviilõiguse eriosa loengud, kaubandusõiguse seminari juhendamine). Ta osales ka Eesti tsiviilseadustiku väljatöötamises. M. Nurk promoveerus 1939. a monograafiaga „Mitmekülgsed lepingud. Lisand lepingu üldteooriale” (Tartu, 1938). Samal aastal valiti ta kaubandusõiguse adjunktprofessoriks. 1940. a täiendas Mart Nurk end välismaal (Riia, Königsberg, Berliin, München, Viin), et tutvuda sealsete ülikoolide kaubandusõiguse seminaride ja eraõiguse instituutidega. 1944 põgenes M. Nurk perekonnaga Saksamaale. Viimased eluaastad töötas ta Hamburgis Balti Ülikoolis kaubandusõiguse ja rooma õiguse ajaloo professorina. Mart Nurk suri 5. novembril 1948⁸ pärast ajuoperatsiooni ülikooli kliinikus Hamburg-Eppendorfis. Ta on maetud Põhja-Saksamaa väikelinna Eutini kalmistule.

Mart Nurgast järelejäanud paberid andis TÜR-ile üle 2005. a Uppsala ülikooli raamatukogu, kuhu need olid sattunud koos Balti Ülikooli arhiivi-

---

8 Koguteoses „Balti Ülikool Saksamaal” on surmadaatumiks 5. dets 1948. — Balti Ülikool Saksamaal 1945–1949. Toronto, 1991. Lk. 234–245.

materjalidega.⁹ Isikuarhiivis olevad materjalid peegeldavad M. Nurga õppe- ja teadustööd Tartus ja Hamburgis: kaubandusõiguse (1942–1943) ja rooma õiguse ajaloo loengute tekstid ning eksamikava; monograafia „Kaubandusõiguse allikate küsimusi Eestis” (Tartu, 1939) ja 1943. a alustatud töö „In welcher Weise kann eine Angleichung des estnischen Handelsrechts an das deutsche Handelsrecht stattfinden?” käsikirjad.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 178 : Eesti Teaduslik Instituut

1944. aasta sügisel põgenes Eestist nõukogude okupatsiooni eest Rootsi umbes 300 teaduskraadiga isikut, kelle väljavaated teadustöö jätkamiseks võõrsil olid kesised, eriti humanitaarteadustes. Eesti teadlasi koondava organisatsiooni algatajate tegevus päädis Eesti Teaduslik Selts Rootsis (ETSR) asutamisega 15. veebruaril 1945 Stockholmis. 1951. a moodustati seltsi juurde rahvusteaduste õpetamiseks Eesti Rahvuslike ja Kodumaiste Teaduste Instituut, 1953. aastast iseseisev uurimis- ja õppeasutus Eesti Teaduslik Instituut (ETI).

1952. a veebruaris alustas ETI filosoofia- ja õigusteaduskonnaga Tartu Ülikooli endiste õppekavade alusel. Lektoriteks (algul üle 20) olid enamasti endised TÜ õppejõud Johannes Aavik, Evald Blumfeldt, Richard Indreko (juhataja 1951–1961), Gustav Ränk (juhataja 1962–1984), Andrus Saareste, Armin Tuulse jt, kellele hiljem lisandus paguluses peale kasvanud noori teadlasi. ETI andis 1954–1961 välja õpperaamatute ning loengukonspektide sarja, milles ilmus viis väljaannet õigusteaduste alalt Paul Poomilt, Artur Mägilt, Ilmar Arensilt ja Thimotheus Grünthalilt.

Pärast R. Indreko surma 1961. a ETI õppetegevus mõnevõrra soikus, peamiseks kujunes biograafiate ja bibliograafiate koostamine ja väljaandmine. Sarjas „*Folia Bibliographica*” ilmus 1965–1990 kaheksa väljaannet, mis kajastasid eesti pagulasteadlaste töid etnoloogia, ajaloo, arheoloogia, filoloogia, psühholoogia, pedagoogika, filosoofia jm alal. 1984. a ilmus psühholoogiaprofessor Theodor Künnapase toimetatud biograafiline leksikon „Eesti teadlased väljaspool kodumaad”, mis sisaldab andmeid 578 isiku kohta.

---

9 Balti Ülikooli Eesti sektori arhiivimaterjalid jõudsid Tartusse 2002. a. — TÜR KHO f. 168.

Eesti Teadusliku Instituudi tegevus lõppes 1990. aastate algul „tegijate puudusel”, nagu nentis ETSR-i juhataja Ivar Paljak. ETI arhiivimaterjalid saabusid TÜR-i 1995. a koos Eesti Teaduslik Seltsi Rootsis materjalidega. Arhivaalid kajastavad instituudi tegevust peamiselt 1950. aastatel: põhikiri ja selle kavandid, kirjavahetus, teated, asjaajamis-paberid, loengute ja seminaride kavand, loengukuulajate nimekirjad, fotod.

Arhiivifondi korrastas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.

F 179 : Petersen, Wilhelm Konstantin (12. juuni 1854, Lihula – 3. veebruar 1933, Tallinn), baltisaksa entomoloog-liblikateadlane ja pedagoog

Wilhelm Petersen sündis Lihulas maalri pojana. Ta lõpetas Pärnu gümnaasiumi, õppis 1874–1881 Tartu ülikoolis zooloogiat ning sai 1884 kandidaadi- ning 1887 magistrikraadi. A-st 1884 oli ta Tallinna Peetri reaalkooli ülemõpetaja, 1890–1915 direktor; 1915–1917 Toomkooli direktor. 1920–1925 jätkas ta pedagoogilist tööd Tallinnas. Teadlasena uuris ta liblikaliste morfoloogiat, süstemaatikat ja levikut, milleks kogus materjali kodumaal ja paljudel uurimisreisidel väljapoole (Lõuna-Ameerika, Lapimaa, Turkestani, Pärsia, Taga-Kaukaasia, Armeenia, Uural). W. Petersen avaldas 54 uurimust. Eriti viljakaks kujunes tema tegevus aastatel 1924–1931, mil ta asetus Eesti Vabariigi Valitsuse toetusel akadeemiku seisundisse ja võis täielikult pühenduda teadustööle. W. Petersen oli mitme kodu- ja välismaa teadusliku seltsi liige ning Königsbergi ülikooli audoktor (1929). EV Haridusministeerium omandas tema väärtusliku liblikatekogu ja andis üle Tartu Ülikoolile.

Uppsala ülikooli raamatukogu annetas 2005. a Wilhelm Peterseni arhiivimaterjalid TÜR-ile, nende Rootsi sattumise kohta andmed puuduvad. Säilinud arhiivipärandid sisaldavad peamiselt tema artiklite ja ettekannete käsikirju, töid ettevalmistavaid märkmeid ja joonistusi, vähesel arvul W. Petersenile saadetud kirju ning Rahvusvahelise Entomoloogide Ühingu seotud pabereid (liikmete ja vahetuskogude nimestikke jm). On ka kaks töövihikut õpinguteajast Tartu ülikoolis 1875. a.

Arhiivifondi korraldas ja nimistu koostas Tatjana Šahhovskaja.